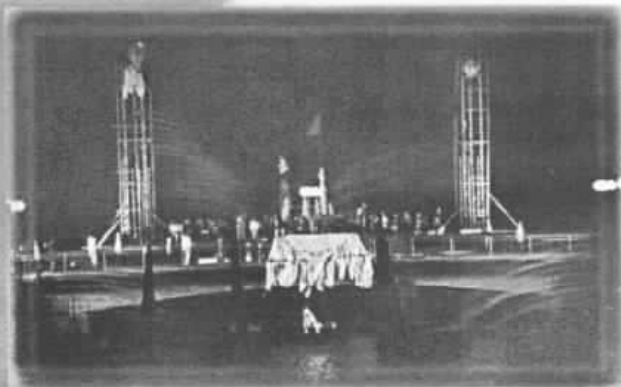


Struga



МАКЕДОНИЈА Е ИЗВОРОТ НА НАШЕТО ПОСТОЕЊЕ

Драги наши читатели,

Веднаш на почетокот сакам да ви заблагодарам на многубројните божиќни и новогодишни честитки испратени до нашата Редакција како и на вашите написи, мислења, ставови, коментари и погледи.

Редакцијата на „Македонски глас“ одржа седница на 16^{ти} март 2002 година во Загреб и меѓу другото ги разгледа и вашите предлози и се согласи да ги воведо следните рубрики: јазични совети, конзуларни прашања, детско катче со прилози од најмладите Македончиња во Хрватска и др. Ве повикуваме, драги читатели, на понатамошна соработка. Вашите прилози и мислења многу ни значат.

Од бројните планирани програми и активности во 2002 година ќе ги истакнам традиционалните културни манифестации: „Денови на Македонската култура“, „Македонска вечер“, „Петти денови на браќата Миладиновци“ во Ѓаково, „Рацинов ден“ во Самобор, одбележување на македонскиот национален празник „Илинден“, „Денот на државноста на Република Македонија“, „Денот на востанието“, „Македонската христијанска вечер“ и др.

Се планираат да се одржат многубројни концерти, промоции на книги, изложби, предавања, филмски проекции, средби и сл.

Богата активност планираат да реализираат и македонските црквени општини во Хрватска како и Хрватското-македонско друштво од Загреб.

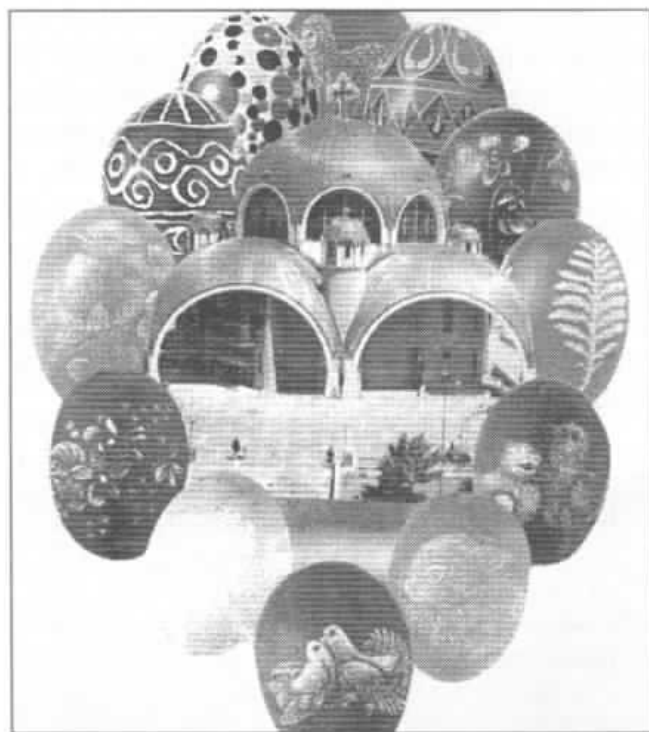
Најсрдечно му ја честитаме на академик Славко Михалиќ добиената престижна меѓународна поетска награда „Златен венец“ на 41 Струшки вечери на поезијата за 2002 година.

За подобро да соработуваме и да се дружиме изнесувам еден предлог за размислување: *дали може да се организира, во просториите на Заедницата на друштвата на Македонците во Република Хрватска во Загреб, да делува „Македонски дом“? Отворен за сите Македонци и пријатели на Македонија. Дом каков имаат организиран и другите заедници на националните малцинства во Загреб. Ова е само предлог за размислување.*

Не смееме да заборавиме дека Македонија е изворот на нашето постоење. Со задоволство треба да ги продолжуваме традициите и аманетите на нашите дедовци и прадедовци и да ја искажеме љубовта и незаборавот кон нашата татковина - Македонија, која е нашиот корен и изворот на нашето постоење.

Денеска се соочуваме со една вистина: дека Македонците родени во Хрватска, покрај тоа што треба да бидат лојални граѓани на земјата во која живеат, го губат македонскиот идентитет, тешко го говорат мајчиниот јазик, малку знаат за националната историја, црквата и традицијата.

Имено, треба да се стори сè тие да не се одродуваат, туку да ги негуваат националниот, културниот, духовниот идентитет и вредности. Затоа треба да бидеме обединети, единствени и да не се делиме.



Во името на Редакцијата на „Македонски глас“ ви го честитам ВЕЛИГДЕН, со желба за добро здравје и подобро утре.

RAZGOVOR: KIRO GLIGOROV, BIVŠI MAKEDONSKI PREDSEDNIK,
O POLITIČKOJ SITUACIJI U MAKEDONIJI

GOLEMA VEĆINA MAKEDONACA NE PRIHVAĆA USTAVNE PROMJENE

Ugovor o ustavnim amandmanima, zaključen posredstvom međunarodne zajednice, sadrži dvije osjetljive točke: prvo na zahtjev Albanaca sintagma makedonski narod je kao prijedlog izbrisana iz preambule Ustava, a drugo je izjednačenje makedonske pravoslavne crkve s drugim vjerskim zajednicama

Kiro Gligorov: Makedonski narod, slično hrvatskom, borio se stoljećima da obnovi svoju samostalnu državu

O aktuelnim zbivanjima u Makedoniji razgovarali smo s bivšim predsjednikom ove države Kiro Gligorovim koji je više dana boravio u Rijeci.

Što se trenutno zbiva u Makedoniji?

- Oružani sukobi u Makedoniji traju već osam mjeseci. U jednom razdoblju kada su albanski teroristi vidjeli da ne mogu ostvariti svoje ciljeve, iako su zauzeli jedan broj sela gdje je pretežno većinsko albansko stanovništvo ili miješano albansko i makedonsko, posredstvom međunarodne zajednice došlo je do dogovora o prekidu vatre. Od tada nema direktnih sukoba. Druga bitna stvar za sadašnju situaciju je ugovor o ustavnim amandmanima koji je zaključen posredstvom predstavnika EU, SAD-a i NATO-a u Ohridu, a potpisala su ga četiri lidera najvećih političkih stranaka Makedonaca i Albanaca. Među njima jedino je državnu funkciju imao Ljupčo Georgijevski, makedonski premijer. Taj ugovor, između ostalog, bio je predmet javne rasprave, i u intelektualnim krugovima i u čitavoj javnosti.

Kosovo ostaje žarište mogućih pobuna

Prošli put je na izborima pobijedio Ibrahim Rugova i Demokratski savez Albanaca iako su svi očekivali, poslije uloge OVK-a, pobjedu njegovog vođe Hashima Taqija. Sada je između njih izvestan obračun, ubijeno je nekoliko članova užeg rukovodstva Rugovine stranke. Međutim, očekivanja su da će ipak Rugova pobijediti. Iako i on sada govori da nema drugog rješenja nego nezavisna država Kosovo, što ranije nije govorio, ipak to je jedna umjerenija linija koja neće odbaciti i moguć kompromis. U svakom slučaju Kosovo ostaje žarište mogućih budućih pobuna koje ugrožavaju situaciju u regiji, pa tako i Makedoniji.



Bivši makedonski predsjednik u razgovoru s našim komentatorom Nevenom Šantićem

Do kakvih je zaključaka dovela javna rasprava?

- Iskristaliziralo se da golema većina Makedonaca ne prihvaća te i takve ustavne promjene. Osobito su osjetljive dvije točke. Prvo, u preambuli sadašnjeg Ustava poslije formulacije da je Republika Makedonija država svih građana koji žive u Makedoniji, bez obzira na nacionalnost, vjeru i kulturne razlike, spominje se makedonski narod poslije čega se redaju imena manjina koje postoje u Makedoniji. Na zahtjev Albanaca sintagma makedonski narod je kao prijedlog izbrisana iz preambule Ustava. A umjesto toga su pobrojane zajednice Makedonaca, Albanaca, Turaka, Roma, Vlaha, Srba, iz čega se dobiva dojam da to više nije, prije svega, država makedonskog naroda koji čini većinu stanovništva. To je vrlo osjetljivo pitanje jer se naš narod, slično hrvatskom, borio stoljećima da obnovi svoju samostalnu državu. Drugo, u sadašnjem Ustavu stoji da je Makedonska pravoslavna crkva odvojena od države kao i druge vjerske zajednice koje postoje u Makedoniji. To što se, na primjer, ne spominje muslimanska vjerska zajednica i druge vjerske zajednice je za Albance

bilo neprihvatljivo. Oni su predložili da se umjesto toga napiše Makedonska pravoslavna crkva, islamska vjerska zajednica, Katolička crkva, evangelistička crkva, židovska crkva i tako redom, da bi se osjećali ravnopravni u vjerskim osjećajima. To je, također pitanje vrlo osjetljivo zato što je uloga crkve u prošlosti bila da se sačuva bit makedonskog naroda, njegov nacionalni osjećaj. Ideja o makedonskoj državi uvijek je bila ideja vodilja crkvenih velikodostojanstvenika. Tako da je na osnovi te predložene promjene Sveti Sinod MPC-a donio stav da je to za njega neprihvatljivo.

Referendum bez mnogo izgleda

Koliko znamo, zahuktala se i parlamentarna rasprava?

- Taj ugovor stranačkih lidera bez retifikacije u parlamentu nema zakonsku snagu. I ta rasprava traje već duže vrijeme. Zastupnici su podijeljeni. S jedne strane, podijeljena je sama, trenutno vodeća stranka u Makedoniji, VMRO i jedan dobar dio njih smatra da su amandmani neprihvatljivi i da će time VMRO prestati biti stranka koja se bori za nacionalna prava Makedonaca i za vlastitu državu. Socijaldemokratski savez, koji je ranije bio prva stranka a po sadašnjim ispitivanjima javnog mnijenja ima opet vodeći položaj, za to je da se s nekim korekturama ova dva amandmana prihvate.

Druge, manje, stranke u parlamentu kao što je Demokratska alternativa Vasila Tupurkovskog, kao i neke novoosnovane stranke nastale iz VMRO, protive se amandmanima. One predlažu da se izglasa referendum i da narod kaže da li mijenjati Ustav ili ne. I to je sada predmet rasprave.

Je li moguće da referendum bude prihvaćen?

- Meni se čini da nema mnogo izgleda da bude prihvaćen, ali može se i to dogoditi.

Kakva je sada uloga stranaka Albanaca?

- Vodeće albanske stranke se bore za promjenu Ustava i traže formiranje, barem kao prvog koraka svojih težnji, nekog vida autonomije u okviru Makedonije. Između dviju vodećih stranaka, Stranke za demokratski prosperitet i Stranke za demokratski prosperitet Albanaca, postoje izvjesne razlike. Uglavnom zbog toga tko će imati kakav utjecaj u albanskom glasačkom tijelu. A treća stranka koja je sada osnovana u stvari direktno zastupa ono što je politički vođa pobunjenih

Albanaca Ali Ahmeti obznanio svijetu kao njihove minimalne, a u stvari radikalne zahtjeve. Tako da se sada očekuje da će eventualno Ali Ahmeti, koji se predstavlja kao politički vođa oružanih formacija, ući u politički život Makedonije. To će u svakom slučaju imati utjecaj na sve stranke Albanaca u Makedoniji oko njihova postavljanja prema vlasti.

Mržnja još izvjesno vrijeme

Kako procjenjujete rasplet ovog ključnog problema za zemlju?

- Mislim da se bez nekih izmjena Ustava ne može proći. Ta je stvar otišla tako daleko, a postoji i ugovor. Ako se nešto učini na rješavanju ovih dviju najosjetljivijih točaka o kojima sam govorio, ne da se druge brišu, da se primjerice istakne uloga koju

Pucnjave uznemiruju stanovništvo

U međuvremenu, iako su direktni sukobi prestali, u tijekom noći, neki put i tijekom dana, javljaju se pojedine eksplozije, rafalne pucnjave i tome slično.

To i dalje uznemirava stanovništvo i to je razlog zašto se oni koji su napustili svoje domove, a nalaze se u Skoplju i drugim makedonskim gradovima, ne žele vratiti nazad. Žele da im Vlada odredi neko područje u Makedoniji gdje će oni sami praviti kuće i živjeti.

je MPC imala u stvaranju nacionalne svijesti makedonskog naroda, onda bi eventualno svi ti amandmani mogli proći. S tim će biti nezadovoljni i jedni i drugi, jedni da nisu postigli maksimum, a drugi da su napravili previše koncesija. Ali neke od tih koncesija bile su neizbježne. Na primjer, sve što je vezano za promjene Ustava oko lokalne samouprave, da se općinama omogući da imaju više nadležnosti, veća financijska sredstva i da mogu same odlučivati o bitnim pitanjima od lokalnog interesa.

Ako se i uspije naći kompromisno ustavno rješenje, da li će to značiti i kraj pobune?

- Na neki način to bi bilo kraj ovakvog tipa međusobne borbe ili rata. Ali, neće jednog dana sve prestati. Budući da tradicionalno gledano svaki Albanac hoće imati oružje, taj faktor i faktor netrpeljivosti, da ne kažem mržnje koja je u međuvremenu stvorena, imat će svoje djelovanje izvjesno vrijeme.

Glavni tajnik NATO-a George Robertson ponovno je u Makedoniji. Što na trenutno stanje kaže međunarodna zajednica?

- EU, NATO i predstavnik SAD-a inzistiraju da se ugovor zaključen u Ohridu sprovede onako kako je potpisan. Kad su vidjeli kakvo je raspoloženje naroda u Makedoniji, onda su ipak odškrinuli vrata da se ova dva sporna pitanja, o kojima sam govorio, ipak može razgovarati i naći neki kompromis. Takav jedan kompromis je predložen uz njihovu asistenciju od strane aktualnog predsjednika Makedonije gospodina Borisa Trajkovskog. I sada je to predmet rasprave u parlamentu. Postoji zahtjev da se, negdje najkasnije do polovice studenoga, taj posao završi u parlamentu i da se onda može organizirati donatorska konferencija za izvjesnu reparaciju šteta koje je Makedonija pretrpjela a koje su, i s ekonomske točke gledišta, velike. Oni donatorsku konferenciju uvjetuju upravo završetkom sukoba.

Tradicionalno prijateljstvo s Hrvatskom

Kako će ova situacija utjecati na htijenje Makedonije za približavanjem europskim asocijacijama?

- Nešto ranije nego Hrvatska potpisali smo Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju s EU. Tada su već bile borbe u Makedoniji, no to nije utjecalo da se potpisivanje odloži. Smatralo se da je to,

također, gesta koja treba i drugu stranu uvjeriti da je rješenje problema u okvirima Europe a ne u međusobnoj borbi i uništavanju. Sigurno, ako u Makedoniji ne bude trajnijeg mira i unutarnje stabilnosti da to neće biti referenca za zemlju da što ranije postane članica EU, nego će se tražiti dodatne mjere da se ta situacija riješi. A to je proces. Naravno, sve ovo što se dogodilo ostavit će svog traga, ali mislim da taj osnovni smjer makedonske politike ka članstvu u EU i spremnost EU da se preko potpisivanja ovog sporazuma napravi bitan korak ka tome, ostaje i dalje.

Hrvatsko-makedonski odnosi?

- Zbog ratnih događaja sve tamo do 1995. godine došlo je do znatne redukcije naših uobičajenih ekonomskih odnosa. Ali već petu-šestu godinu poslije zaključenja ugovora o slobodnoj trgovini trend razvoja naših ekonomskih odnosa je na uzlaznoj liniji. To vrlo raduje ljude u Makedoniji, i zbog tradicionalnog prijateljstva i po mnogo čemu slične povijesne sudbine u borbi za vlastitu državu. Politički odnosi su nam veoma dobri, da ne kažem odlični, nemamo nikakvih sporova. Naposljetku, i ovaj moj posjet, kao i ranije kada sam dolazio, svjedoči o tome da u Hrvatskoj postoji simpatija prema makedonskom narodu. Prema tome, to su bitni uvjeti, ako imamo politiku zdravog razuma, da to iskoristimo kako bismo maksimalno proširili naše ekonomske odnose.

Novi List, 10. 11. 2001.

KIRO GLIGOROV POSJETIO MESIĆA

ZAGREB — Hrvatski predsjednik Stipe Mesić primio je jučer bivšega makedonskoga predsjednika Kiru Gligorova. Bivši makedonski predsjednik, govoreći novinarima poslije sastanka s Mesićem o sukobu u Makedoniji, izrazio je nadu da će makedonska skupština prihvatiti najnoviji prijedlog preambule ustava s kompromisnim rješenjem kojima se izlazi ususret albanskim zahtjevima za poboljšanjem statusa.

Novi List, 6. 11. 2001.



TREĆI DAN POSJETA KIRE GLIGOROVA RIJECI

ORUŽJEM SE NIŠTA NE POSTIŽE

RIJEKA — Kiro Gligorov, bivši makedonski predsjednik, jučer se u sklopu svog trodnevnog posjeta Gradu Rijeci i Primorsko-goranskoj županiji sastao s njihovim čelnicima, gradonačelnikom Vojkom Obersnelom i županom Zlatkom Komadinom.



Kiro Gligorov za govornicom Rektorata Sveučilišta u Rijeci

- Događaji koji su se u proteklih nekoliko mjeseci dogodili u Makedoniji vraćaju nas u XIX. stoljeće, u vrijeme kada se sve rješavalo nasiljem. Nekoliko stotina pripadnika vojske za oslobođenje Kosova prešlo je Šaru s namjerom da zapadni dio Makedonije pripoji Kosovu i formira drugu albansku državu. Kad su uvidjeli da oružjem neće ništa postići, odlučili su razgovarati. Jedan od njihovih zahtjeva je da u makedonskom ustavu imaju status naroda, a ne manjine. Oni u Makedoniji imaju mogućnost da u vrtićima i školama govore albanskim jezikom, ali se osjećaju ugroženima jer nemaju albansko sveučilište. A makedonska manjina koja živi u Albaniji ne može dobiti ni albansku školu na vlastitom jeziku - riječi su Gligorova koje je izrekao na primanju u Gradu, a sinoć i ponovio na tribini pod nazivom "Makedonija denes" održanoj u Guvernerovoj palači.

Novi List, 9. 11. 2001.

PREDSTAVLJENA KNJIGA KIRE GLIGOROVA "MAKEDONIJA E SÉ ŠTO IMAME"

POVIJESNA STUDIJA MAKEDONSKOG NARODA

RIJEKA — Sinoć je u rektoratu Sveučilišta u Rijeci predstavljena knjiga Kire Gligorova "Makedonija e sé što imame" kojoj je prisustvovao i autor, prvi predsjednik Republike Makedonije u okviru svog trodnevnog posjeta Primorsko-goranskoj županiji i Gradu Rijeci. Naslov knjige je pozajmljen, prema riječima Gligorova, iz govora kojeg je on održao na početku svog mandata 1991. godine.

"U povijesti makedonskog naroda Kiro Gligorov ima izuzetnu ulogu. U svojim obimnim memoarima koji se protežu na šesto stranica osvijetlio je razdoblje od Drugog svjetskog rata do suvremene zbilje prikazavši sebe ne samo kao svjedoka događaja, već i kao aktivnog sudionika", rekao je o knjizi prof. dr. sc. Goran Kalogjera istaknuvši kako djelo nije samo memoarska proza već i stožerna povijesna studija makedonskog naroda. Kalogjera je knjigu podijelio u četiri tematske cjeline naglasivši kako je najzanimljivija cjelina ona posljednja koja govori o vremenu kad je Gligorov bio predsjednik i kada je Makedonija postala nezavisna država.



Prof. dr.sc. Goran Kalogjera govori o knjizi

Tijekom predavljanja knjige rektor Sveučilišta, akademik Daniel Rukavina rekao je kako Gligorov svoju knjigu smatra dugom prema domovini, a principom svoga djelovanja rečenicu kako je Makedonija sve što Makedonci imaju.

Novi List, 9. 11. 2001.



СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈАТА

"ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ" ЗА ХРВАТСКИОТ ПИСАТЕЛ СЛАВКО МИХАЛИЌ

Поезијата на Михалиќ се смета за врв на хрватскиот модернизам, а хрватската критика го одбележува за еден од најважните поети на 20^{от} век.

Современиот хрватски поет Славко Михалиќ е добитник на престижната меѓународна поетска награда "Златен венец" на 41 Струшки вечери на поезијата за 2002 година.

Одлуката, ова високо признање да му припадне на овој хрватски поет и врвен репрезент на модерниот поетски израз во европски и светски релации, ја донесе едногласно Управниот одбор на СВП во состав: Паскал Гилевски, Славе Ѓорго-Димоски, Блаже Миневски, Ресул Шабани и претседател, Борислав Ташковски.

Одлуката беше соопштена на 21^{ва} февруари, на свеченоста што по тој повод се одржа во НУБ "Климент Охридски", во присуство на заменик на министерот за култура Стојан Димчевски, претставници од Хрватската амбасада во Скопје, на Друштвата на македонско-хрватско пријателство, претседателот на Друштвото на писателите Веле Смилевски, голем број на писатели, новинари, гости и почитувачи на поетската реч.

За лауреатот говореше академик Гане Тодоровски, а сти-

хови од Михалиќ читаше актерот Томе Витанов. Академикот Тодоровски, меѓу другото, истакна:

"Ова е втор случај да се прогласува хрватски поет за добитник на меѓународната награда "Златен венец" на СВП. Имено, во 1979 година струшкото поетско злато му беше доделено на познатиот хрватски автор, Мирослав Крлежа"...

"Станува збор за една вонсериска поетска реч која во хрватската поетска традиција се поврзува со С. С. Крањчевиќ, А. Г. Матош, А. Б. Шимиќ, Тин Ујевиќ, но раскопачува со своите стилско-типолошки особености нова поетика во која доминира колоквијалниот говор, оној обичниот, секојдневниот, во која песната посега кон конкретната утопија, во која претежнува метонимизацијата и во која се препознаваат фази на интертекстуални импулси, рече академик Гане Тодоровски во неговото обраќање за поезијата и за поетиката на Славко Михалиќ.

Тој ги наведе и оценките на Иво Франгеш, познат хрватски литературен критичар, кој направил аналитички соглетки на творештвото на Михалиќ. Тодоровски потсети дека стихозбирката "Камерна музика", објавена во 1954 година, претставува настан во современата хрватска лирика.

ПОСЛАНИЕ НА СЛАВКО МИХАЛИЌ

"ЗЛАТНИОТ ВЕНЕЦ" СТАНА СИМБОЛ

Струшките вечери се вистинска голема свеченост на поезијата и на секој поет му причинува чест да учествува на нив. Такво нешто можел да организира само народ којшто и самиот има голема поезија и знае да го цени поетскиот збор. Многу од македонските поети ми се добри пријатели и повеќепати бев, од самиот почеток, на Струшките вечери и таму запознав многу, не само македонски поети, туку и поети од сите континенти со коишто и денес пријателувам. Никој од нас не може да ја заборава волшебната убавина на македонската земја која со своите песни и танци е тајна на македонскиот збор, па и на поезијата, незаборавен е шумот на Дрим кој ја оплеменува поезијата што одекнува од мостот...

Длабоко сум среќен што оваа година ќе го понесам Златниот венец, кој стана симбол на поврзувањето на поетите поединци и на народите, и тоа го сфаќам како лична обврска поезијата на оваа, над сè, убава земја, подобро и потполно да му ја приближам на хрватскиот читател. Многу класици на македонската поезија веќе се преведувани на хрватски јазик, а сега повеќе ќе направиме за преведување на нови имиња на македонските поети, и тоа не само од поезијата, туку и на сè што го создава македонскиот писател. Во животот сум бил на многу поетски фестивали, но многу од нив големите градови веќе ги "проголтаа". Струшките вечери останаа на она што сè повеќе ни недостига, на вода и на земја. Тоа се и двете сили на македонската поезија што не можат да се заменат со никакви компјутери.

Простете ми ако малку запливав по романтичните води, а светот тврдоглаво не учи на друго. Сепак, не треба да се заборава: автентичната вода и земја, ако само им додадеме љубов и пријателство, се темел на силата на поетските зборови, па и на опстанокот на поетите.

Загреб, 18.02.2000 Славко Михалиќ



Славко Михалиќ

- Михалиќ е врвен репрезент на модерниот поетски израз во европски и светски релации. Тој сигурно е едно од најсилните имиња. Окарактеризиран е како "најлуциден повоен хрватски писател", "најдлабок адвокат на егзистенцијалните ситуации

во модерната лирика". Тој е изразит поет на модерниот човек,

неговиот субјект е "човек во ситуација". Секоја песна на Михалиќ, без оглед на допрената или штотуку посакана зрелост, го поставува над сè прашањето за причината и за смислата на егзистенцијата - рече Гане Тодоровски.

"Златниот венец" на Славко Михалиќ свечено ќе му биде врачан на поетската манифестација во Струга, која традиционално се одржува на крајот на август.

Заедницата на Македонците во Република Хрватска му упатува најискрени честитки на академикот Славко Михалиќ, на добиеното престижно светско признание "Златен венец на Струшки вечери на поезијата" и му посакува многу успех во работата во иднина а пред се добро здравје и долг живот. Посебна честитка му упатува Редакцијата на "Македонски глас".

Б. Јовановски

ЖИВОТОПИС НА ПОЕТОТ

Славко Михалиќ роден во Карловац, 16 03 1928 година, каде завршува гимназија а потоа преминува во Загреб, кадешто и денес живее и работи. Карриерата ја започнал како новинар, по завршувањето на Филозофскиот факултет во Загреб. Во неговата биографија стои дека е еден од најважните двигатели на книжевниот живот во Хрватска, почнувајќи од 1950 година, а работел и како илустратор, издавач на весници и списанија, двигател на културни акции.

Го покренал списанието "Мост" со цел да ја претстави хрватската книжевност во светски рамки и бил еден од идејните креатори на "Загребските книжевни разговори". Ги приредил антологиите на хрватската поезија на македонски (заедно со Гане Тодоровски), на словенечки и на француски. Автор е на повеќе од 40 книги што се преведувани на 25 странски јазици а од нив 19 се поетски збирки.

Овде ќе ги споменеме книгите поезија, "Камерна музика", "Пат во непостоење", "Почеток на заборавот", "Дарежливото прогонство", "Годишни времиња", "Љубов на вистинската земја", "Прогонетата балада", "Езеро", "Последната вечера", "Градина на црните јаболки", "Стапица за спомените", "Пофалба на празниот деб", "Атлантида"...

ПОЕТИТЕ

Тука се меѓу овие видови.
Тој што ќе ги спомне, зборува за мртвите.
Живите ги обиколуваат крчмите и постојат без име.
Тука некаде живеат во зборот кои постојано
си го менува значењето.

Се запалува па им станува вљубена светилка.
Зборот е и перо што го истресува својот црн пердув.

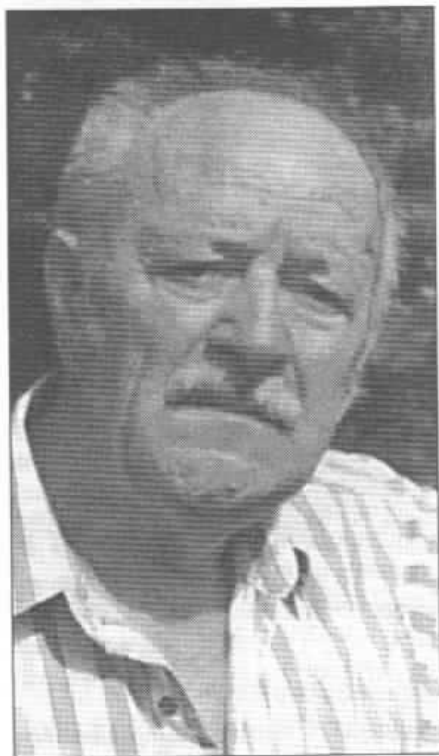
Господ, без тие да знаат, им помага да преживеат.
И глеј: од неколку парчиња од празниот деб
Креваат дворци во тесните премини
Кои им допуштаат само нив да ги водат во прогонство
Од светот којшто не посакува ни да постои.
Навистина, нема нешто друго освен нивните стихови

Кои страотно го лутат Бога и тој по нив вика.
Тие се смешкаат бидејќи сепак некој ги чита.
Создавачот, нажален, готви за нив документација
И кога ќе се одлуте, им ја чита на ангелите
Коишто им се восхитуваат на поетите иако ништо
не разбираат
И ја фалат големината на Божјото чудо.

ПО ПОВОД ДВЕ ГОДИНИ ОД СМРТТА НА СЛАВКО ЈАНЕВСКИ (1920-2000)

ДОАЕН НА МАКЕДОНСКАТА ЛИТЕРАТУРА

Славко Јаневски ѝ припаѓа на првата генерација македонски писатели по војната, која, пак, ги постави темелите на современата македонска литература



Пред две години, на 30-ти јануари во осумдесет и првата година од животот, во Скопје почина академик Славко Јаневски, поет, раскажувач, романсиер, есеист,

автор на повеќе филмски сценарија и сликар.

Јаневски е роден во Скопје, на 11-ти јануари 1920 година, каде го завршува основното и средното техничко училиште. Учесник е во НОБ, а по војната е уредник на повеќе весници и списанија како што се: "Пионер", "Титовче", "Нов ден", "Современост", "Хоризонт", "Остен". Бил уредник на издавачките куќи "Кочо Рацин", "Наша книга" и "Македонска книга". Славко Јаневски беше член на Македонската академија на науките и уметностите од нејзиното основање.

Автор е на повеќе книги и раскази, романи, стихозборки. (Улица, Село зад седумте јасени, Две Марии, Месечар, И бол и бес, Оморина, Евангелије по Итар Пејо, познатиот романескнен опус "Кукулино") сценарија за играни филмови и поетски и прозни остварувања наменети за најмладите читатели.

За своето творештво добитник е на повеќе награди и признанија: "11-ти Октомври, 13-ти Ноември",

"Браќа Миладиновци", "Рациново признание како и на повеќе литературни награди на поранешна Југославија. Добитник е и на две "златни арени" на филмскиот фестивал во Пула.

"Во неговата литература вкрстени се не само историјата и поезијата, фантастиката и реалноста, фолклорот и митот, туку и поголем дел од македонската митологија, космологија и демонологија, со што создаде свој оригинален стил и своја поетика во која средишни точки се: толкување на човекот во македонскиот, балканскиот и медитеранскиот духовен простор", тоа се зборови на претседателот на МАНУ, академик Ѓорѓи Ефремов. А долгогодишниот проучувач, соработник и пријател, академик Георги Старделов. Славко Јаневски го нарекува "Умен и заумен творец" и еден од најзначајните, не само книжевни, туку воопшто интелектуални фигури на овие простори со вистинско место во светската историја.

Б. Јовановски

УЛИЦА БЕЗ ИЗЛЕЗ

Една момичка ги пролеа на камен
Сите свои бајки:
за еден кепец што живеел в стара чевла,
за еден зајак со мач во појас,
за еден бумбар во оклоп златен,
една момичка, кадравка, сите свои игри ги изгуби,
brate.

А имала таа кукла од сини и жолти крии -
со очи нацртани од молив
со раце од брезово гранче,
со срце од златна слама,
една момичка остана на плочник
мала, кадрава и сама.

Пред да прсне сонцето во две зеници
и да се разлее во капки,
имала таа топла кожа и боси, растерани стапки.

Имала таа две детски раце
и меки очи -
ме слушаш ли, brate, тихо кога зборувам!
една светулка изгасната на плочник.

Па сè ми се чини, сега ми се чини
вината на еден мотор
е поголема од сите вини,
па сè ми се чини: липа некој во една стара чевла
и висат тајно две меки уши
и паѓа рѓа по нечие злато,
па сè ми се чини пред да кажам нешто
дека знаеш, brate:
дали негде една кукла од слама
(кажи ако си ти, ако си брат, ако си човек)
скока од радост што никого нема,
просто - што остана сама?

U POVODU DVIJE GODIŠNJICE SMRTI SLAVKA JANEVSKOG

IMAGINARNI TOPONIM U REALNU NACIONALNOM PROSTORU (O "KUKULINSKOM" CIKLUSU SLAVKA JANEVSKOG)

Među brojne romane istaknutoga makedonskog književnika Slavka Janevskog (1920. — 2000.) ubrajamo romane koji čine tzv. "kukulinski" ciklus: *Tvrđoglavi*, *Mirakuli grozomore*, *Devet Kerubinovih stoljeća*, *Čudotvorci*, *Rulet sa sedam znamenki* i *Deponij*.

Zašto "kukulinski" ciklus?

Kako ističe Vlada Urošević, "kukulinski" ciklus obuhvaća romane u kojima je ispričana trinaestostoljetna povijest sela Kukulina, u sudbini kojeg je zgusnuta sudbina Makedonije. "Kukulinski" ciklus prati Kukulino od mitskih vremena do njegova ulaska u povijest, i dalje † do njegova iščeznuća.

Međutim, Kukulino je toponim rođen u imaginaciji Janevskog, dakle imaginarni toponim, ali smješten u realnome, konkretno određenome nacionalnom prostoru, "na južnite padini na Skopska Crna Gora, nedaleku od Skopje".

Janevski naziva Kukulino stožerom svijeta, jer zahvaljujući "kukulinskom" ciklusu Kukulino izrasta u makedonskoj književnosti u novi ljudski kozmos. I ne samo u makedonskoj, već i "kako eden nov univerzalen topos vo romansierskata produkcija na XX vek vo koj će se slučeva edna nova drama i dramatika na čovečkata sastojba — epskata borba na čovekot da se otkrie, da se dofati i sfati sebe si, da gi rastajni sopstvenite sotonski, racionalni i nečisti sili što tlejat vo negovoto bitie".

Kukulino Janevski nije samo regija, selo na padinama Skopske Crne Gore. Kukulino je ljudski kozmos u malome... "Kukulino si go živee žitiето što nema ni načalo ni sredina... Vo Kukulino e se' samo povtorenie. Vo Kukulino, i nasekade, na sekoj čekor 'rti zlo i prokletstvo... Vo Kukulino se' tone vo sivilo — nebesata, domovite, luđeto, mislata, nadežite, vospomenanijata i samo grobištata vetuvaat utešenje i izbavljenje... Vo Kukulino na site strani samo stapici i zabluzdenija...

Kukulino e grč-selo, skrb, gnev, bol, jad-selo, nikakvo i sekakvo, kovarno, pijano, prkosno, ulavo, i pak, budalesto i mudro, pakosno i divo za tudata pakost, gladno i žilavo... Kukulino e vovedenie vo

možni vovedenija... Vo nego, kako i voopšto, redot na životot bil: Ambitio — slavljubie, Diserdio † nesloga, Bellum — sraženie, Caedes — kolež, Mortis — smrt.

Janevski u svom "kukulinskom" ciklusu otkriva, locira i determinira svoje Kukulino na samo kao "spiritus loci" ljudske egzistencije i ne samo kao povijesno mjesto u kojemu se simbolizira makedonska nacionalna struktura kroz stoljeća, "tuku i kako kosmički, kako univerzalen prostor na čovečkata drama pod sonceto, kako vkrstosuvanje na razni i različni svetovi, vojski, vladeteli, civilizaciji, filozofii otkrieni i prikazani kako fon na koi se odviva, teče, krvari makedonskata istoriska drama".

U romanu *Tvrđoglavi* Janevski je ispričao priču o makedonskome devetnaestom stoljeću i pokušao odrediti i neke bitne značajke ljudskog trajanja i istrajanja bez obzira na jezični kolorit i povijesnu specifičnost.

Trilogija *Mirakuli na grozomorata* ("Mirakuli grozomore"), u kojoj se radnja događa u razdoblju od početka 14. do 18. stoljeća, predstavlja mitsko-realističku dramu o makedonskome povijesnom i metafizičkom prepoznavanju vremena, tragični inferno kojeg je, istovremeno, i moć i nemoć sraženija.

U romanu *Čekajči čuma* ("Čekajući kugu") iz trilogije "Mirakuli grozomore" Janevski će reći: "Što se može, siot svet e golemo Kukulino, kako što e Kukulino mal svet, smešen i tragičen, budalest, izvrtен, podzinat, začuden, ramnodušen, nebožen, srdit, potišten, teterav, ednaš vozvišen od zabluzdenija i tajni spogodbi so svetiteli, ednaš i mnogaždi poveće od ednaš, izmamen i od svetitelite i od svojot um".

U romanu *Devet Kerubinovi vekovi* ("Devet Kerubinova stoljeća") sve je istinito i sve je čarolija, alkemija, eksperiment. Čitajući ga, stječe se dojam da se čita kakav traktat u kojemu se, prije svega esejističkim, pa i znanstvenim jezikom, tumače mitski, astrološki, numerološki, religijski i poganski simboli za koje nemamo uvijek siguran ključ njihova bezrezervnog razumijevanja.

U romanu *Čudotvorci* isprepleću se povijest i fikcija, realno i iracionalno, ljudsko i demonsko, a Janevski je i ovaj put pisac svoga jezičnog kolorita, s bujnom, književno kultiviranom ekspresijom, izvornom kompozicijom i posve vlastitom mitologijom i filozofijom.

Roman *Rulet sa sedam brojki* ("Rulet sa sedam brojaka") predstavlja fantastičnu kroniku s dislociranim radnjama i tajanstvenostima "čija semantička neprozirnost zahtijeva dugo bdijenje nad tekstom".

Janevski nas uvjerava "da povijest nije krajnja istina o onomu što se događa, što se može shvatiti i kao jedna od ključnih poetičkih pretpostavki kako o ovom romanu — kronici, tako i općenito o poetici "kukulinskoga ciklusa".

U posljednjem romanu tog ciklusa — *Deponija* ("Deponij") — nekadašnji je mitski prostor izložen dvama uništavajućim procesima: *ekološkoj katastrofi* koja prijete budućnosti ljudskog roda i produžetku života općenito, te *demitizaciji* koja, kroz brisanje nekadašnjih sadržaja i vrijednosti, vodi k potpunome duhovnom osiromašenju i obezličanju. Nekadašnje središte obnove postaje središte uništenja.

Romani "kukulinskog" ciklusa događaju se u jedinstvenom povijesnom i duhovnom prostoru —

u Kukulinu. "Kukulino je globalna i veoma rječita, povijesno i antropološki korespondentna metafora. Kukulino je metafora izvučena iz prošlosti da bi se pomoću nje imenovala stvari u sadašnjosti.

Romani toga ciklusa čine čudesnu roman-sijersku fresku slavenskog i makedonskog prolaženja kroz vrijeme koje ciklično i uzastopno aktualizira događaje u trajanju od jednog milenija, s imaginarnim ("futurološkim") probojima i u 21. stoljeće".

U romanima "kukulinskog" ciklusa koji se događaju u mitskim vremenima ("Devet Kerubinovih stoljeća", "Mirakuli grozomore") Kukulino zaista igra ulogu stožera svijeta. U mitskoj je svijesti stožer svijeta usaden u isključivo važne točke sakralno strukturirane kozmologije, a njegova vertikalna os povezuje tri kozmičke zone: nebo, zemlja i podzemno carstvo. Mitska priroda omogućava Kukulinu i njegovim stanovnicima, zahvaljujući vezi koju može uspostaviti s gornjim i donjim kozmičkim zonama, da poziva u pomoć mitsko vrijeme i vraća ga, uvijek iznova, suprotstavljajući svakom obliku eshatologizma vjeru u moguću obnovu.

doc. dr. sc. Augustina Guleska - Hajdić

OBIJELJEŽAVANJE 10. OBLJETNICE PRIZNANJA REPUBLIKE HRVATSKE U SPLITU PRIMANJE ZA KONZULARNI ZBOR I UDRUGE NACIONALNIH MANJINA

U povodu Dana međunarodnog priznanja Republike Hrvatske dožupan splitsko - dalmatinski Tadija Barun i gradonačelnik Splita Ivica Škarić, u odvojeni posjet upriličili su prijem za članove konzularnog zbora i predstavnike udruga nacionalnih manjina.

- "Sloboda je najveće blago koje nam je Bog dao", kazao je citirajući jednog pjesnika dožupan Barun. On je podsjetio da je od 15. siječnja, Dan priznanja Republike Hrvatske od članova Europske zajednice te drugih zemalja svijeta u Hrvatskoj ubijeno više od dvije tisuće ljudi, a stotine tisuća ih je prognano.

Barun je zamolio predstavnike udruga nacionalnih manjina da prenesu riječi zahvale svojim narodima i državama što su razumjeli ondašnju hrvatsku stvarnost.

Koordinator MKD "Makedonija" - Split, Ivona Musić - Nedelkovska se u ime Makedonske zajednice i njenog naroda zahvalila na iskazanim lijepim riječima, te istaknula kako je Republika Hrvatska bila i ostala primjer njenom napačenom narodu, koja je u najtežim trenucima priznala Republiku Makedoniju pod njenim ustavnim imenom, a ne onim Avnojskim.

Na kraju, svi nazočni su u znak mira i prijateljstva te slobode i neovisnosti nazdravili jedni drugima čašom pjenušca.

Gradonačelnik Splita Ivica Škarić, je na svečanosti priređenoj u vili Dalmaciji kazao kako nam treba puno više nade i zajedništva jer samo zajedno možemo sačuvati državu.

Ivica Luetić

ДЕСЕТ ГОДИНИ НА МАКЕДОНСКОТО КУЛТУРНО ДРУШТВО "МАКЕДОНИЈА"
ОД СПЛИТ

ДРУГИТЕ НЕ ДЕЛЕЛЕ, НИЕ ДА НЕ СЕ ДЕЛИМЕ

Македонското културно друштво "Македонија" од Сплит основано е на 28-ми март во 1991-та година. Името "Македонија" го доби на свечениот собор во хотелот "Македонија" во присуство на претседателот на Република Македонија господин Киро Глигоров.

Во текот на таа свеченост и средба, Киро Глигоров, како кум на друштвото, восхитено рече: "Особено ми е мило што во Сплит ќе постои МКД "Македонија". Сакам и им препорачувам на сите Македонци во убавиот Сплит да бидат негови членови".

Кусо време по основањето, Друштвото стекна наклоност и големи симпатии кај граѓаните на Сплит.

Во 1992-та година друштвото организира две масовни петиции: едната во јануари, за ослободување на адмиралот Боцинов од затвор во Сплит, со потпис на преку 2 000 граѓани и втората петиција одржана е во октомври, за меѓународно признавање на Република Македонија под нејзиното уставно име, со потпис на преку 30 000 граѓани.

По истекнувањето на двата мандата и успешната дејност на друштвото, се избра ново раководство, а друштвото доби свое полно име: Македонско културно друштво "Македонија". Во јуни 1996-та година постана член на Заедницата на Македонците во Република Хрватска.

Сpreма сите овие позитивни промени постоеше отпор кај старото раководство,

особено кај претседателот, но бидејќи по Статутот немаше право повторно да се кандидира, безоволно се повлече.

Иако се жалеше до општинските, жупаниските и републичките органи, приговорите не му беа прифатени.

Недоразбирањата и поделбите останаа зад нас и денес Македонското културно друштво "Македонија" од Сплит брои преку 800 членови, има свое раководство со претседател, два потпретседатели, Управен одбор од 11 членови и Надзорен одбор од 3 члена. Седиштето му е во заеднички простории со Македонската православна црквена општина "Свети Наум Охридски" во Сплит во улицата "Бан Јелачиќ" бр. 4/2.

Во друштвото работат организирано и активно 8 аматерски секции: фолклорна, музичка, шаховска, ликовна, лингвистичка, видео-фото и секција за приготвување и претставување јадења и пијалаци - специјалитети на македонската кујна.

Секциите на ова друштво имаа многу успешни настани на културните манифестации во Сплит и надвор од земјата во соработка со другите друштва од Сплит.

Наша препорака на Македонците во Хрватска е: другите не делеле, ние да не се делиме.

Весна Илиева
претседател на друштвото

ŽUPAN SPLITSKO - DALMATINSKE ŽUPANIJE ČESTITAO MAKEDONCIMA BOŽIĆNE BLAGDANE

Župan Splitsko-dalmatinske županije prof. dr. Branimir Lukšić sa svojim zamjenikom dr. Joškom Kovačem i Tadijom Barunom u srijedu 19. prosinca 2001. godine je prigodom tradicionalnog božićnog primanja Konzularnog zbora i predstavnika udruga nacionalnih manjina, čestitao Makedoncima, koji žive na području Splitsko-dalmatinske županije Božićne i Novogodišnje blagdane, te pozeleo da se međusobna suradnja, koja je bila primjerna nastavi i u 2002. godini. Župan Branimir Lukšić, je tom prigodom, uručio prigodan poklon gospođi Ivoni Musić - Nedelkovskoj, koordinatoru MKD "Makedonija" Split.

Ivica Luetić

ПРАШАЊЕ ЗА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ХРВАТСКА

КАДЕ СТЕ ВИЕ МАКЕДОНЧИЊА?

Заборавањето на мајчиниот јазик, непознавањето на минатото и оддалечувањето од сегашноста, се и генератори на одродувањето на вторите, третите и следните генерации.

Затоа, јазикот ни е единствената наша татковина.

Денес, современиот човек треба да знае многу јазици. И во тоа е предноста во сите сегменти на живеењето. Но, мајчиниот јазик, треба да се негува, оти само така, човекот, како личност, ќе може да си го зачува својот идентитет. Заборавањето на мајчиниот јазик, непознавањето на минатото и оддалечувањето од сегашноста, се и генератори на одродувањето на вторите, третите и следните генерации.

Затоа, јазикот ни е единствената наша татковина. Јазикот е главен двигател на идентитетот и тука нема отстапување. Секоја отсепка е само осиромашување на личноста или на колективитетот.

Родителот, каде и да се најде, во никој случај, не треба да си го лиши своето дете од најголемиот дар на животот. Уште од првиот ден тој треба дома да му говори на мајчиниот јазик. Кога детето ќе порасне, тоа треба и да го изучува! А самиот јазик, го храни детето со многу сознанија дека потекнува од една друга култура, а сега се судира со нова која му се сервира пообилно оти самото поднебје му ја дотура. Тоа е веќе наоружано со поголемо знаење и предноста е голема. Вкрстувањето на културите се секогаш од голема вредност. Збогатениот дух почесто ги согледува и најдалечните хоризонти.

Но тоа не е ни така лесно, ни така едноставно. Родителот е должен на своето дете да му купи книги од матичната земја. Пожелно е првин тој да ја прочита и гласно да ја прокоментира. Со раѓањето љубов кон книгата, се раѓа и големо љубопитство кон непознатото, се создава и љубов кон Македонија, се негува чувството за припадност кон татковите корени. Тоа го сметаме и како долг кон нашата Македонија и како завет на претците кој треба да остане како аманет за потомците. Човекот е најбогат кога во срцето ја носи својата култура, а преку говорот им ја дотура и на другите.

Оној кому во срцето не му живее татковината, секогаш и секаде ќе се чувствува прогонет а душата ќе му биде празна.

Македонците кои живеат денеска во Хрватска се карактеризираат со релативно високо културно, стручно и образовно ниво, висока старосна структура, повеќе од 95% мешани бракови во македонските семејства, голем про-

цент на пензионери, голема концентрација во поголемите градови и целосно вклопување во хрватското општество.

Иако кај Македонците во Хрватска постојат високо развиени македонски чувства, децата чии мајки не се Македонки, скоро по правило не го знаат македонскиот јазик и, што е потешко не се чувствуваат како Македонци. Како што знаеме, нашето иселеништво не се обновува со нова миграција од Македонија, па затоа може да се предвиди дека ќе дојде до постепено одумирање на македонското иселеништво во Хрватска, преку комплетна интеграција, односно асимилација од страна на мнозинскиот народ. Токму затоа, постои реална опасност за една или две генерации да дојде до целосно исчезнување на македонското иселеништво во Хрватска.

Моето искажување сакам да се сфати како една реалност. Сите заедно со голема одговорност ќе треба да пристапиме кон оваа актуелна проблематика која не е од мала важност. Мошне е пожелно, таму, каде што живее нашиот колективитет, да се организираат средби, предавања и пригодни разговори со родителите и децата. Секако, треба да се разработи стратегија со активни програми како би се спречило остварувањето на ова песимистичко гледање за иднината на Македонското иселеништво во Хрватска.

Затоа и го поставивме прашањето за Македонците во Хрватска, во насловот: Каде сте вие Македончиња?

Б. Јовановски



Денови на Македонската култура во Осиек, наступ на Македончиња од Осиек

ШЕСТА ЕТНО СМОТРА ВО РИЕКА

БОГАТСТВО Е ДА СЕ ЖИВЕЕ ВО ЗАЕДНИШТВО

"Оваа манифестација која се одржува по шести пат ни докажува дека Риека е град на толеранција и соживот" - рече градоначалникот Војко Оберснел.

Во организација на градскиот оддел за култура и националните малцинства во Риека од 27^{ми} до 29^{ти} јануари во 2002-та година се одржа традиционална шеста по ред ЕТНО смотра под наслов "БОГАТСТВО Е ДА СЕ ЖИВЕЕ ВО ЗАЕДНИШТВО".

Манифестацијата се одржа во Хрватскиот културен дом на Сушак, а започна со свечениот говор на риечкиот градоначалник Војко Оберснел.



"Илинденки" на Етно смотра 2002

Горни ред: Ивона, Елена, Лидија, Сања, Зорица, Фросина, Биљана

Долни ред: Милена, Лидија, Вања и Александра

... "Оваа манифестација која се одржува по шести пат ни докажува дека Риека е град на толеранција и соживот. Различноста на многубројните заедници е богатство за неговите граѓани и многу е важно за развитокот на цивилното друштво, како и за развитокот на демократијата воопшто. Поради својата географска положба, низ историјата Риека постана град на мултиетничност и мултикултуралност".

- Тој статус Риека го докажа и во времето на воениот виор и остана отворен град за сите свои сограѓани. Во нашиов град во минатата година беа организирани два фестивала, смотра на детскиот словачки фолклор, смотра на чешката заедница во Хрватска, денови на македонскиот филм, многу изложби од заедниците, промоции на книги, посети и други приредби, - рече Оберснел.

Смотрата ја отворија Бошњаците со настап на женската вокална група и фолклорниот ансамбл "Препород" од Загреб. Заедницата на Албанците ги претставуваше КУД "Шота" од Загреб.

Вториот ден (28^{ми} јануари) настапи Чешката беседа од Риека со "Риечките рибици", потоа Италијанците со школската програма "Срцало на времето". На третиот ден се претстави Заедницата на Унгарците со сплет на унгарски песни и танцови, Матицата на Словаците со својата национална програма, Ромите со сплет на песни и ора во придружба на добар оркестар, Заедницата на Црногорците со рецитал, Заедницата на Србите со фолклорната група од Гомирје од Горски Котар, КПД "Базовица" со драмската секција и на крајот - Македонското културно друштво "Илинден" од Риека со фолклорната група која изведе шест игри (Водарки, Невестинско оро, Женското за рака, Ајдучкото, Елено моме и Народна игра) во кореографија и под водството на Лидија Ѓоревска.

Салата на Хрватскиот дом беше исполнета до последното место, а многумина и стоеја. Очигледно задоволни со разновидната и богата програма, присутните не ги жалеа дланките за долготраен и топол аплауз. Таа вечер бевме горди што на риечаните им претставивме дел од богатата културна ризница на Македонија.

В. Настески



"Илинденки" во изведба на орото Водарки

"МАКЕДОНСКА ВЕЧЕР" ВО ЗАГРЕБ

СО ИГРА И ПЕСНА ДО УТРИНСКИТЕ ЧАСОВИ

Во саботата на 12-ти јануари, по повод чествувањето на православниот празник Василица, и одбележувањето на Нова година според Јулијанскиот календар, во „Глобус“ се одржа традиционалната годишна „Македонска вечер“.

Низ игра и песна, повеќе од седумстотини членови на македонското малцинство и нивните пријатели од Република Хрватска, ги прославија двата празника, кои во оваа ситуација се само повод за заедничка средба.

За веселите ноти на средбата се погрижи групата „Македонско сонце“ дојдени од Скопје, а како гости на вечерта беа групата „Црвени корали“ и реномираната актерка Костадинка Велковска. „Црвени корали“ настапија со дел од сопствените песни, додека Велковска ја отпеа познатата изворна песна „Параходот ми пристигна“, со што и ја подобри оваа вечер на сеќавања и спомен на родниот крај.

За лотаријата на оваа традиционална средба со свои прилози се погрижија: Алкалоид д.о.о.

Загреб; *ТЕТЕКС*, Загреб - Верица Јерган; *ЈАКА*, Загреб - Вера Коруновска; *БОВИК СЕРВИС*, Загреб - Вукашин Јовевски; Автопепералната „*ХАМПИ*“, Фризерскиот салон „*ДАДО*“ - Жељко Штефек; *АЛЕКСАНДАР КОМЕРЦ* - Иван Бојациев; *КРАРИС*, Загреб - Красоје Ристовски; *УМЈЕТНИК*, Загреб - Божидар Узелац; *ЗЛАТАРНА ДУБРАВА* - Лазар Ивановски; *СТОМАТОЛОШКИ ЛАБОРАТОРИЈ*, Загреб - др. Димитар Борисов; *ТИЦ ДЕСИГЕН*, Загреб - Игор Јакоповиќ; *ВЕЛМАКС* д.о.о. Велика Горица; *ЛУКАР* д.о.о. Самобор - Евгениј Лукарор; *КРОЈАЧКИ САЛОН*, Загреб - Илија Недевски; *ЖАБАЦ* (изработка на уметнички предмети), Загреб - Имро Макариќ; *ВРТНИ ЦЕНТАР ДУБРАВА* - Жељко Шушнар; Горан Стојковски; Душко Пепељугоски; Надежда Клемар; Марија и Иван Петриќ од Загреб.

Средбата заврши во утринските часови.

Анастасија Цако Аржеина

НА "ДЕНОВИТЕ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА" ВО РИЕКА

КОНЦЕРТ НА ВИС "СТРУНИ" ОД ЉУБЉАНА

На традиционалната културна манифестација "Денови на македонската култура" во Риека во организација на Македонското културно друштво "Илинден" од Риека, на 9-ти Ноември 2001-та година ВИС "Струни" од Љубљана одржа промотивен концерт на македонски староградски песни. Овој еминентен вокално-инструментален состав делува при МКД "Македонија" од Љубљана.

Мермерната сала во Гувернеровата палата беше исполнета до последното место. Слушајќи ги со задоволство староградските македонски песни, бисери од македонскиот фолклор, присутните, со разгалени срца и солзи радосници, им се оддолжија на музичарите со долготраен аплауз, не штедејќи ги дланките.

Водителот на ВИС "Струни", господинот Љубен Димкаровски, по одржаниот концерт, ни рече: "Народната песна од секогаш била и останала темел, лична карта на секој народ, оружје за самобитност. И моите очи како и на голем број на Македонци што живеат надвор од татковината биле свртени кон неа, како кон огледало на изворот. Оддалеченоста од родната грутка створила многу нешта, но најсигурно е дека ги продлабочува чувствата, ја освежува љубовта и ја зајакнува припадноста".

На крајот да констатираме дека ваквите културни манифестации ни се потребни не само нам Македонците, туку и на нашите сограѓани со кои живееме во соживот и заедништво, за подобро разбирање.

В. Настески

U ORGANIZACIJI OSJEČKOG GRADSKOG POGLAVARSTVA

PJESMOM I OBIČAJIMA USUSRET USKRSU

Čini se da bi preduskrсна manifestacija "Šarena jaja bojava grada" mogla prerasti u lijepu tradiciju, budući je i unatoč vjetrovitom vremenu osječki Trg Ante Starčevića pohodilo mnogo namjernika željnih takvih događanja.

Kao i prethodne dvije godine i ovaj su put već od jutra bili ukrašeni štandovi nacionalnih manjina i zajednica, te njihovih kulturnih društava koja su predstavila svoja tradicijska nasljeđa uskrasnih običaja. Tijekom izvođenja glazbeno - scenskog programa izmjenjivali su se Šokci, Mađari, Slovaci, članovi Saveza Nijemaca i Austrijanaca, te dječji zbor Društva "Naša djeca" i solisti Dječjeg kazališta, međutim opći je dojam da je središnji



Nastup Ksenije Menkovske

Stoga svi učesnici zaslužuju da ih se poimence spomene za sav trud, volju i ljubav kojom doprinose promociji i ugledu svoje zajednice. Dakle, sekciju čine: Marina Grbavica, Nadežda Žagar, Veselinka Stojović, Rajna Stanivuković, Andrijana Galović, Nadežda Metikoš, Jagoda Janić, Zlatko Galović i Marija Činčurak, a svoj doprinos će vrlo skoro imati prilike dati i ostali članovi MKD-a za koje očekujemo da će se aktivnije uključiti u rad ove sekcije i društva općenito.

Na kraju još jednom spomenimo veliku medijsku pokrivenost cijelog događaja u sklopu koje je i predsjednik MKD Blagoja Jovanovski dao intervju HTV-u. Dakle, za nama je još jedan uspješan nastup u javnosti, a već s nestrpljenjem očekujemo sljedeći.

S. Kuzevski



Članice MKD "Braća Miladinovci" iz Osijeka

nastup pripao Kseniji Menkovskoj, solistici MKD "Braća Miladinovci". To su, naime, istaknuli i pisani mediji koji su, uz radio i televiziju popratili cijelu ovu manifestaciju. Menkovska je otpjevala čak četiri makedonske pjesme, a uspješan nastup je mjerljiv brojem posjetitelja koji su se mahom okupili ispred bine i s velikom pažnjom odslušali, te neki i odpjevali note koje nemaju tako često priliku čuti. Predstavljanje makedonske zajednice u Osijeku upotpunili su, kao i prošle godine, iznimno uspješno članovi kulinarske sekcije MKD-a. Baš kao i prošli puta, bogato popunjeni štandovi s makedonskim nacionalnim jelima i slasticama, morali su biti pospremljeni nešto prije kraja jer je sve ponudeno - rasprodano.



Makedonski štand

МАКЕДОНСКА НОЌ ВО ПУЛА

ВО ПРЕСРЕТ НА ВАСИЛИЦА

Се зборува, како анегдота во Истра, дека се фалеле двајца угостители со колкави ресторани ќе ја дочекаме нареднава туристичка сезона. Првиот наводно рекол дека го проширил ресторанот, на речиси триесетина маси со по четири столици и никој не му е рамен, додека другиот предизвикан со тоа извикал: "Чекај само да го завршам реновирањето, ќе имаш што да видиш, дури Македонците оро ќе заиграат во него!". Дали тоа навистина се случило? Не знам, но кога Македонците се приготвуваат за сега веќе традиционалната Македонска ноќ во Пула, заинтересираните граѓани за убаво разонода, вкусни јадења, добра музика, весело друштво, без оглед на националното потекло, верата и другите особености, со време се распрашуваат за картите и резервациите. Поголемите угостителски објекти со време прашуваат каде се определило МКД "Кочо Рацин", за овогодишната "Македонска ноќ", на има и надавања со подобри и поприфатливи понуди како на цените, така и во богатството на изборот на специјалитетите.

Секоја до сега организирана "Македонска ноќ", по нешто граѓаните на Пула, Македонците и членовите на друштвото, особено организациониот

одбор ја памети, но по сè судејќи, највпечатлива била првата одржана пред седум години во "Рибарската колиба". Таа се памети по фактот што организаторот прецизно не беше подготвен за мошне големиот одзив, па подготовките беа започнати со 120 места, со зголемувањето на интересот, угостителите не замолија: Аманте, што правите вие ги надминавте сите капацитети, ве има над 180, никој повеќе да не сте зеле, дека за ништо не ќе сме виновни.

"Кога се собраа во таа голема сала 203 Македонци и други гости и посетители, наши пријатели, келнерите и шефот беа вчудоневидени дека имаат толку капацитет што и оро то се играше цела ноќ до рано изутрина и така еве сме шест пати до сега, ни рече претседателката на друштвото Славица Сагадин. Според нејзините зборови, од секоја таква ноќ се извлекувале соодветни поуки, со зборовите: "Идниот пат нема да е така, особено со пребукираноста на објектите и недостиг на соодветните места кај масите".

Ова "Македонска ноќ" ги исполни сите тие ветувања. По втор пат е избран досега просторот на угостителските капацитети на хотел "Пула". Масите беа обележени со соодветни резер-



вации, така што изостанаа воведните брзаници, напори и нервози. Секој си го имаше своето место, речиси како си го замислил и планирал, освен организациониот одбор кој во почетокот мошне добро и галантно планираше, дури и со гостувања на солисти и групи од татковината, што досега и остварувавме, но според сретствата, многу ставки беа изоставени и изменети.

Музиката му е доверена на веќе познатиот фамилијарен бенд на Љубо Миловиќ кој во соработка со МКД "Кочо Рацин", репертоарот си го дополнил и усвошил со многу македонски песни, ора и забавни мелодии. Според зборовите на капелникот на овој вокално инструментален состав во кој сеуште сопругата и двете ќерки, сите мошне добри артисти, осовременувањето на репертоарот го има со набавка на тонските носители, музичката литература, а најповеќе со непосредното дружење со Македонците.

Така и оваа ноќ беше забележана со најголемата посета од над 230 посетители, но истовремено со најдобрата организација на која овој пат не беше дадена ни една забелешка, веќе само пофалби особено меѓу граѓаните на Пула и Истра, кои уште сега се распрашуваат за наредните такви собири.

Ратко Димовски

Македонска ноќ

На брегот од морето,
кон изгревот гледаме
чашите ги креваме
за мила Македонија.

Новата Година
среќа да и донесе
а долговечноста
Новата Миленија.

На тебе сал мислиме
мила наша мајчице
во оваа поубава
Македонска ноќ.

Желбите за среќа
од убавата Истра
за долговечноста
богатството и моќ.

Со години тука,
морето го гледаме
и слушаеме тивко,
кај шумори бран.

Во мислите Охрид,
Дојран или Вардар,
но стоиме овде,
на брегот од Јадран.

Нашите деца овде,
сонцето го здогледале,
сепак добро знаат,
од кај ни изгрева.

Срцата за тебе,
в градите им бијат.
Мислата на тебе,
гордоста им ја крева.

СЕДНИЦА НА РЕДАКЦИЈАТ НА "МАКЕДОНСКИ ГЛАС"

ЗАДОВОЛНИ СО ПОСТИГНАТИТЕ РЕЗУЛТАТИ

На 16^{ти} Март 2002 год. во просториите на Заедницата на друштвата на Македонците во Република Хрватска во Загреб се одржа седница на Редакцијата на списанието "Македонски глас".

Главниот уредник Благоја Јовановски поднесе годишен извештај за работата на Редакцијата како и финансиски извештај за 2001 год.

Констатирано е дека списанието "Македонски глас" излегуваше редовно а членовите на Редакцијата предложија да еднаш годишно се одржува седница на Редакцијата што до сега не беше случај. Освен тоа стана збор за критериите за исплатување на хонорари, за обликување на содржината на списанието, дистрибуција и други организациски прашања кои се однесуваат за подобрување на квалитетот на "Македонски глас".

Договорено е дописите за "Македонски глас" да се испраќаат најдоцна до десетти во



Седница на Редакцијата на "Македонски глас"

последниот месец на излегувањето на списанието. Предложени се и прифатени следните нови содржини за наредните броеви: конзуларни прашања, јазични совети, прилози од најмладите и др. Очекуваме и поуспешна соработка со нашите читатели.

Б. Ј.

DELEGACIJA UNIVERZITETA IZ SKOPLJA POSJETILA SVEUČILIŠTE U RIJECI SURADNJA RIJEČKIH I SKOPSKIH SVEUČILIŠTA

RIJEKA - U nazočnosti prvog predsjednika Republike Makedonije Kire Gligorova u Rektoratu Sveučilišta jučer je potpisan Ugovor o suradnji riječkog Sveučilišta i skopskog Univerziteta "Sv.



Rektori Aleksandar Ančevski i Daniel Rukavina potpisuju ugovor o suradnji

Kiril i Metod". Ugovor su potpisali rektori dvaju sveučilišta, prof. dr. Aleksandar Ančevski i akademik Daniel Rukavina. Rektor riječkog sveučilišta akademik Daniel Rukavina napomenuo je tom prilikom kako ugovor predstavlja okvir u koji se mogu uklopiti sve članice Sveučilišta. Oba su rektora izrazila zadovoljstvo potpisivanjem ugovora, odnosno budućom suradnjom na projektima, razmjenom nastavnika i studenata. Prof. dr. Ančevski istaknuo je kako ugovor omogućuje i zajednički nastup prilikom apliciranja na projekte europske zajednice, a time i lakše uključivanje u europsku sveučilišnu zajednicu.

Iako najavljen, rektor Univerziteta u Bitoli prof. dr. Božidar Maslinkov jučer nije došao u Rijeku zbog državnih poslova, te će potpisivanje Ugovora sa sveučilištem u Bitoli biti naknadno upriličeno.

Novi List, 9. 11. 2001.

ПРОСЛАВА НА ДЕНОТ НА ЖЕНИТЕ - "8-МИ МАРТ" ВО ЗАГРЕБ

Активистите на секциите на МКД "Крсте Мисирков" од Загреб и оваа година во своите простории го одбележаа меѓународниот празник на жените - "8-ми Март".

Како што е познато овај ден се одбележува од 1910 година. На предлог на Клара Цеткин, која раководеше со женскиот пролетерски покрет во Германија, 8-ми Март е во 1910 година прогласен за ден на жените - работнички. За прв пат е прославен во Чикаго со демонстрации на жени кои бараа равноправност со мажите за право на глас и за иста надница за иста извршена работа.

Членовите на друштвото и нивните пријатели се собраа спроти Денот на жените со дружење и веселба да се потсетат на минатото кога жените се бореа за своите права. Присутните ги поздравиле, а на жените им го честитаа празникот, претседателот на друштвото "Крсте Мисирков" Иван Качуров. На сите присутни посебно задоволство им беше што и најстариот член на Заедницата Димче Гаврилов се придружи кон честитките на жените од друштвото.

Секретарот на МПЦО "Света Злата Мегленска" Томислав Грујоски се придружи кон поздравите и честитките за празникот и ни соопшти радосна вест за сите Македонци кои живеат во Загреб, а и во цела Хрватска. Наиме, Заедницата на Македонците во



МКД "Крсте Мисирков" од Загреб го одбележаа меѓународниот празник на жените - "8-ми Март"

Република Хрватска од градските власти во Загреб доби локацијска дозвола за изградба на Македонскиот културен, духовен и деловен центар.

Сите присутни во добро расположение со песна и по некој играорен чекор се почестија со закуската што ја приготвија самите членови на друштвото.

Марко Паризоски

СРЕДБИ ЗА НЕЗАБОРАВ

Во организација на "БИОПА" од Осиек од 13-25 март се одржа меѓународен семинар на органско билно земјоделско производство. На семинарот учествуваа покрај учесници од БИХ, Војводина, Република Хрватска и членови на движењето на еколозите од Македонија ("ДЕМ") инж. агрор. Зоран



Гостите од Македонија имаа средба со Македонците од Осиек

Ивковиќ (Велес), д-р Ристо Вучков (Струмица), м-р Диме Златев (Кавадарци), инж. Тасе Цветков (Свети Николе) и инж. Љупчо Лазаревски (Пехчево).

Предавачите беа од Швајцарија и Хрватска. Македонските претставници по завршувањето на семинарот изразија големо задоволство дека на семинарот стекнале нови сознанија и размениле искуства која ќе настојуваат да ги применат во Македонија за органско билно земјоделско производство.

За време на престојот во Осиек, гостите од Македонија имаа средба со Македонците членови на МКД "Браќа Миладиновци" од Осиек. Покрај званичната средба на која гостите од "прва рака" ги информираа домаќините за настаните во Македонија, а Македонците од Осиек за животот и делувањето во рамките на МКД, гостите ги посетија на два пати пробите на музичката група "Вардарки" кои во нивна чест им приредија концерт на македонски и хрватски песни. Тие средби беа за незаборав. Беа средби со Македонија и сите бевме во Македонија.

С. К.

ДЕЛЕГАЦИЈА НА "СТРУШКИ ВЕЧЕРИ НА ПОЕЗИЈА" ВО ПОСЕТА НА ЗАГРЕБ

По повод доделбата "ЗЛАТЕН ВЕНЕЦ" на "Струшките вечери на поезијата" (СВП) за 2002 год. на академикот Славко Михалиќ, во Загреб престојуваше делегација на СВП на чело со директорот Богомил Ѓузел и претседателот на Управниот одбор Братислав Ташковски. Во делегацијата беа и академикот Гане Тодоровски, писателот Јован Стрезовски и член на УО на СВП Блаже Миневски.



Делегација на "Струшки вечери на поезија" во Загреб

За време на престојот во Загреб гостите од Македонија ја посетија Хрватската академија на науките и уметноста (ХАЗУ) и беа примени кај министерот за култура д-р АНТУН ВУЈИЌ. Исто така имаа средба и во Друштвото на хрватските писатели и со хрватските новинари.

Во сабота, на 23 03 2002 год. делегацијата ја посети Заедницата на Македонците во Република Хрватска и МКД "Крсте Мисирков" од Загреб во нивните простории. Гостите ги дочекаа претседателот на Заедницата, Илија Христовулов со повеќе членови на Управниот одбор и активисти на МКД "Крсте Мисирков".

Гостите ги поздравија и изразија задоволство за средбата Борислав Павловски, Никола Гроздановски, актерката Костадинка Велковска, Горан Стојковски, по-

етесата Лилјана Димова Петернел и Вукашин Јовески.

За активностите во духовната култура зборуваше претседателот на МПЦО Трајан Стефановски кој ги запозна гостите и ги замоли за помош за изградба на "Македонски духовен и културен центар" во Загреб, за кој е веќе одобрена локацијска дозвола.

Со списанието на Заедницата "Македонски глас" гостите ги запозна Марко Паризоски, член на редакцијскиот одбор. Академикот Гане Тодоровски похвално се изрази за уредувањето на списанието и нагласи дека треба да се воспостави соработка и да се објават прилози од македонски новинари.

Директорот Богомил Ѓузел и претседателот Братислав Ташковски изразија задоволство за средбата со Македонците кои живеат и работат во Хрватска. Истакнаа дека имаме чести контакти на културно поле меѓу нашите две земји, како што се "Денови на хрватска култура во Македонија", "Вечер на истарска поезија" и други културни манифестации.



Делегација на "Струшки вечери на поезија" во Загреб

Пријатната средба заврши со ветување дека оваа година ќе биде повикан еден гост од Хрватска да учествува на "Струшките вечери на поезија".

М. Паризоски

МЕЃУ ДВА БРОЈА



Прием кај жупанот и градоначалникот во
Рнека



Средба со членовите на МКД "Илинден"



Киро Глигоров во Гувернеровата палата
во Рнека



"Илинденките" и орото Елено моме



Редовната вежба на "Вардарки" во Осиек



Фолклорна секција на МКД "Кочо Рацин"
Пула

IZMEĐU DVA BROJA



Прослава на 8^{ми} Март во Загреб



Средба со гостите од Македонија во Осиек



Музичката секција од Сплит



Фолклорната секција на МКД
"Македонија" од Сплит



Од свечаната литургија во Сплит



Членовите на МКД "Браќа Миладиновци"
од Осиек по успешниот настап во Осиек

КИРО ГЛИГОРОВ

"МАКЕДОНИЈА Е СЕ ШТО ИМАМЕ"*... ЗА ПРОБИВОТ НА ИМЕТО МАКЕДОНИЈА ВО СВЕТОТ
- ДВЕ АНЕГДОТИ*

Киро Глигоров на докторката Мила Павлеска-Борик ѝ пишува посвета

Околу Нова година ме поканија од Македонската телевизија, пред нивните камери и микрофони, да одговорам на повеќе прашања, меѓу другото да говорам и за мојот живот. репортерот Љубомир Демирев, од прашање до прашање, ме наведе да се потсетам на два настана, од различно време, и во врска со сосем различни настани.

Но, видов дека и двете имаа врска - сведочеа за тоа како информациите за Македонија, на разни начини, се ширеа низ светот:

Веќе бевме влезени во ООН. Кога патувавме во САД, американските служби ни обезбедуваа заштита, и кога една вечер си одевме од Њујорк, тие ме испратија до авионот. Се направи мала бркотница и патниците забележаа дека патува некој шеф на некоја држава.

По едно време, во текот на летот, мојата соработничка и одлична преведувачка Соња Андонова ми рече:

"Господине претседателе, една од стјуардесите замоли да се фотографира со вас".

"Зошто да не, со задоволство!". Во секоја авион има секако десе-

тина патници што носат фотоапарат.

По неколку минути дојде стјуардесата со еден претставителен маж - се претстави дека бил австралиски службеник - и тој побара да се слика со мене. Најнапред не слика со стјуардесата, а потоа таа ме слика со него и заврши таа церемонија. По некое време, ете ти ја пак стјуардесата, сега веќе како стари познаници, ме праша:

"Знаете ли зошто сакав да се сликам со вас?"

"Можеби собираете слични фотографии од Вашите патувања..."

"Не", ми рече младата дама, а потоа ми објасни: минатата година била на одмор во некое место во Грција, се вљубила во некој Грк, и наскоро ќе била свадбата. Но кога била таму, ми рече: "Мојата идна свекрва секоја вечер ги гледаше вестите и кога ќе се појавевте Вие или нешто се говореше за Вас и за Вашата земја преку телевизија, таа веднаш ќе викнеше жеве го фаволот!". Сега ќе ѝ ја покажам оваа фотографија... па да видиме што ќе каже..."

Повеќепати говорев дека во овој период во светот необично многу се говореше за Македонија. Некои велат, мислам со право, дека за тоа "најзаслужни" се самите Грци. За нас пишуваа сите светски весници, имаше емисии на телевизиите. Ние ги гледавме колку што можевме, и можам слободно да кажам дека најчесто, освен оние кои беа резултат на директните грчки пропагандни активности, во реакциите можат да се најдат многу симпатии спрема нашата млада независна држава.

И следнава анегдота за една таква симпатија.

Првпат се сретнав со претседателот на Француската Република Жак Ширак во Париз, на прославата на 50-годишнината од победата над фашизмот, во мај 1995 година. Штотуку беше избран за претсе-

дател и, според протоколот, двајцата, тој и дотогашниот претседател Митеран, ги причекуваа сите странски гости на прославата што се одржа кај Триумфалната капија.

Дојде ред и на мене. Се поздравив со претседателот Митеран (се знаевме од порано). Потоа му се претставив на Ширак: "Јас сум претседателот на Република Македонија". А тој веднаш, онака француски, ноншалантно забележа: "Уф, што белџа имав поради вас". На моето прашање што било тоа, објасни: "Во Париз, кога уште бев градоначалник, се одржуваше една голема меѓународна спортска манифестација, беа претставени сите европски земји. На крајот решив да приредам прием од името на градот-домаќин. Кога дојде на ред Вашата делегација, на влезот објавија дека доаѓа "делегација од Република Македонија".

Дојдоа луѓето, се поздравивме, сè беше нормално. Но, само што се поздравивме, ете ти го грчкиот амбасадор, возбуден ми вели: 'Ама, господине, вие овде дозволите да се споменува името Македонија, кое е само наше, грчко.

Целата историја на Македонија е дел од нашата историја. 'Јас го гледав и сметав дека треба да му го кажам само ова: Екселенцијо, ова е Париз а јас сум градоначалник на Париз... И го завршивме муабетот".

Ова го говорев и пред камерите. Но, требаше да им кажам дека, по неколку години, симпатиите спрема Македонија, овој голем француски и европски државник, ги потврди со иницијативата и личното покровителство - од француската страна - на големата репрезентативна изложба на македонските икони, ја отворивме заедно во Музејот Клини, во Париз, во февруари 1999 година.

*Киро Глигоров
од книгата "Македонија е сè што имаме", страна 501 и 502*

VLADIMIR ANGELOV, FILMOLOG KINOTEKE MAKEDONIJE KOJA SLAVI 25 GODINA

U MAKEDONIJI SE SNIMA JEDAN FILM GODIŠNJE

Poslednji film Milča Mančevskog s kojim je otvoren festival u Veneciji "Prašina" raden je u koprodukciji nekoliko većih europskih zemalja

RIJEKA - U Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku u protekla su dva dana održani Dani makedonskog filma, kojima je makedonsko kulturno društvo "Ilinden" završilo predstavljanje makedonske umjetnosti i kulture povodom desete obljetnice svoga postojanja. Tijekom dva dana prikazana su četiri filma predvodena hrvatskoj publici dobro znanim ostvarenjem Milča Mančevskog "Prije kiše". Na samom početku Riječani su tako imali prilike vidjeti i "Miss Ston" iz 1958. godine, treći makedonski igrani film, radnjom smješten u vrijeme makedonske borbe protiv Turaka, koji je u svojoj maniri "yu-westerna" režirao Žika Mitrović. Prikazani su potom i povijesni spektakl "Jad" iz 1975. godine, drugi film Kirila Cenevskog, reditelja "Crnog semena", te prvi film Stoleta Popova "Crveniot konj", o egzilu Makedonaca iz Grčke.

Navedena je ostvarenja filmolog Vladimir Angelov, nazočni predstavnik suorganizatora - Kinoteke Makedonije, okarakterizirao "reprezentativnim ostvarenjima kinematografije" iskoristivši manifestaciju da predstavi multimedijalno CD izdanje o povijesti makedonskog filma. Hvaljev jedan projekt kojim se hrvatska, iako relativno bogatija kinematografija, ne može pohvaliti, plod je, kako tvrdi Angelov, sustavnog dugogodišnjeg prikupljanja dokumenata, filmova, plakata i raznovrsnih zapisa u četvrt stoljeća dugom djelovanju Kinoteke Makedonije.

- U tih su 25 godina djelatnici kinoteke sakupili oko 8 i pol tisuća filmskih kopija i stvorili bogatu fil-

mološku biblioteku. Financiramo se isključivo od državnog budžeta i nalazimo se u nekoliko međunarodnih udruženja, između ostalog i u svjetskom i europskom udruženju kinoteke.

Kakvom bi se mogla okarakterizirati makedonska kinematografija? Vaš je CD podijeljen na dva dijela...

- Prvi dio povijesti makedonskog filma, do 1945. godine, može se nazvati stihijskim, odnosno čisto amaterskim. Njega je obilježio Milton Manaki koji je otkupio kameru i filmove prikazivao ukućanima. Neke kinodvorane bi kratko postojale, a onda se pretvarale u kavane. Naznake organizacije započinju nakon 1945. godine.

Kakva je tada bila makedonska filmska produkcija u odnosu na ostale s prostora bivše Jugoslavije?

- Makedonski film se odmah počeo baviti makedonskim temama, iako je u početku imao "strane" redatelje, poput Francija Štiglića, Žike Cukulića ili Branka Bauera. Makedonski redatelji do tada su na području Jugoslavije bili poznati uglavnom kao vrsni dokumentaristi. Prvi je igrani film u režiji makedonskog redatelja snimljen 1961. godine - bila je to, sukladno tadašnjem trendu, komedija "Mirno leto" Dimitra Osmanlija.

Kakvo je stanje posljednjih godina?

- Kao i prije toga. U Makedoniji se snima jedan film godišnje, obično ga producira država, i to su projekti koji u Ministarstvu kulture prođu tri filtera dok ne dobiju zeleno svjetlo.



U Skopju koje ima 450 tisuća stanovnika ima 6 kinodvorana - Vladimir Angelov

Ukratko, redatelja ima, no za filmove nema novaca. Kinematografija je riječ koja simbolizira i industriju, a nje baš kod nas i nema. U Skopju koje ima 450 tisuća stanovnika, ima 6 kinodvorana. Uglavnom se prikazuju hollywoodski blockbusteri, no uz jedno artkino i dva filmska festivala, oba internacionalna, publika ima dosta dobar pogled europske i strane artprodukcije.

Postoji li onda tzv. "neovisni" makedonski film?

- To su uglavnom manji filmovi u "ad hoc" produkcijama, radeni na videostandardima. Za našu su kinematografiju, u stvari, najbitnije koprodukcije. Posljednji film Milča Mančevskog, na primjer, s kojim je otvoren festival u Veneciji "Prašina" raden je u koprodukciji nekoliko većih europskih zemalja. "Bure baruta", uostalom, radeno je prema scenariju makedonskog dramaturga.

Novi list, 2.12.2001.

КОН 130-ГОДИШНИНА ОД РАЃАЊЕТО НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ 1872-1903 г.

СЛОБОДАРСКИ И ДРЖАВОТВОРЕН СТРЕМЕЖ

Чествување на оваа годишнина, за македонскиот народ претставува неспорен пиетет спрема идеологот на самостојното ослободително движење, непоматено од честите фалсификати и посегања, присвојувања и негирања на македонската нација, јазик, култура и сопствена историја.

Во овој сегашен стек на околности од овој вид, одбележување на 130 - годишнината од раѓањето на Гоце Делчев, идеолог на македонскиот слободарски и државотворен стремеж, има уште повидно место и поголема гласност, зошто станува збор за зачетокот и за незгаснатата легенда на самостојното македонско ослободително движење, врз кое, великобугарскиот буржоаски режим ќе атакува уште од неговите зачетоци, па сè до денес, во остварената визија за самостојна македонска држава.

Гоце Делчев е роден на 3 февруари 1872 година во живописно гратче Кукуш, како единствено машко чедо во бројното семејство на Никола и Султана Делчеви. Во родниот град ќе го заврши основното и пригимназиско образование, а во 1888 година ќе се најде во прочуената Солунска гимназија, каде се школуваат сите истакнати македонски револуционери, основачите на идната револуционерна организација. Ќе се најде во тајниот македонски кружок, во кој членуваат Ѓорче Петров и Пере Тошев, и каде што Делчев ќе ги поникне првите "букви на бунтот" против ропството, за да се префрли потоа и во софиското "Воено училиште, каде ќе ја совладува и воената стра-



Гоце

тегија, што подоцна со својата чета ќе ја користи во поробените делови на Македонија.

Во 1894 година, по исклучувањето од училиште, поради неговите погледи и идеали вклучен и посветен во стремежите на ТМОРО, Гоце Делчев заминува на учителствување во Штип, во Ново Село, да му се придружи на Даме Груев. Тој на Даме Груев, ќе му рече: "Дали може да има друго место за еден Македонец, освен Македонија? Дали има народ понесеркен од македонскиот? и, дали има некаде пошироко поле за работа, отколку во Македонија?..."

Да цитираме уште неколку мисли на Делчев: "Ослободувањето на Македонија се крие во внатрешното востание. Кој мисли инаку да се ослободи Македонија, тој се лаже себе си и другите". Ние не ги мрзиме Османите како народ туку војуваме против нивната господаречка система на управување.

"Ако тиранијата е насилје, револуцијата е насилје против насилјето. Ние се бориме за слободна и независна Македонија со широки права на бедното население. Маке-

донската култура е неопходност за правилно развивање на македонската револуција.

"Јас го разбираам светот единствено како поле за културно натпреварување на народите..."

Во 1896 година е учесник на Солунскиот конгрес, учителствува во Банско, а потоа до крајот на истата година ќе се најде во Софија од каде со четата често престојува во Македонија, и перманентно да подготвува востание.

Во зорите на 4 мај 1903 година во селото Баница, предадени кај турскиот аскер од страна на врховистите, кои единствено можеле да ја дознаат неговата маршрута уште во Софија, комитите ќе се соочат со силно опкружување, во кое гине Гоце Делчев.

Гоце Делчев ќе поживее само тринаесет и една година. Еден од неговите соборци, за неговата смрт, меѓу другото, подоцна ќе запише: "Петнаесет часа ние го гледавме мртвиот Гоце, божем наведнат над гробот на Македонија. И петнаесет часа ни се кинеа срцата... Зошто осиромашуваше еден цел народ!".

Позната е неговата изрека: "Во жртвување не треба и не може да има степен: тоа завршува кога е потребно, и со име и со чест!".

Гоце Делчев беше и останува основоположник на тој исконски македонски слободарски и државотворен стремеж, наспроти сите посегања и обиди за присвојување на неговата татковина.

Б.Ј.

ВИКНА СЕ ЈАНА ПРОВИКНА

Викна се Јана провикна
Од високи чардаци,
Од сребрените пармаци:
— Удрете браќа, пукајте,
Јавер пашова дружина!
Овде не е Грција,
Овде не е Србија,
Овде не е Бугарија —
Тука е Македонија!

РАСПЛАКАЛА СЕ ГОРАТА

Расплакала се гората,
Гората ем планината
И од гората дрвјата,
И од полето тревата,
Заради Делче војвода...
Голема тинца ми дојде
Гората да развеселит,
Дека ми Делче довтаса
Со својата верна дружина:
На секое ритче — бајраче,
На секое круфче — и пуфче,
Во секве долче — јуначе.

ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

ПОЈАВА НА ХРИСТИЈАНСТВО ВО МАКЕДОНИЈА

Од овој број на "Македонски глас" во неколку продолженија во кратко ќе ве запознаеме со најважните настани и личности од историјата на Македонската православна црква. Низ многу векови од појавата на христијанството и нејзиното воспоставување, Македонската православна црква во својата историја премина многу тешкотии, се до непризнавање на нејзината самостојност. Но и покрај сето тоа нашата црква се одржа и токму за тие многу-вековни настани сакаме да ве информираме во овој серијал.

Црковната историја на македонскиот народ опфаќа еден долг период од тринаесет века, поконкретно од населувањето на македонските Словени во Македонија, па до нашите дни. Таа е тесно поврзана со христијанската религија, односно со православјето од средината на XI век, откако во 1054 година дојде до отцепување на Источната и Западната црква, првата со седиште во Цариград, а втората во Рим. Словенските племиња населени во Македонија, во срцето на Балканскиот Полуостров, во тесен додир со порано христијанизираната Византија, почнувајќи од VII век постепено го прифаќаат христијанството, во времето на светите браќа Кирил и Методиј доаѓа до масовен премин, а во времето на нивните ученици Св. Климент и Св. Наум процесот на христијанизирањето заврзува. Свети Климент станува и првиот епископ и основач на македонскословенската црква со седиште во Охрид.

Плодот што го роди дрвото посадено од Св. Климент Охридски во Македонија, во времето на Самоиловото царство во втората половина на X и првите две децении на XI век доведе до создавање на Охридската патријаршија, автокефална црква, која по пропаѓањето на неговото царство во 1018 г. од страна на победителот, византискиот цар Василиј II, е симната во ранг на архиепископија, но и натаму со статус на автокефална црква.

По пропаѓањето на античкото македонско царство и по воспоставувањето на римската

власт во 167 г. пред Христа, територијата на Македонија била разделена на повеќе области. За време на Римската империја територијата на Македонија повеќе пати е менувана од страна на нејзините императори. Во еден временски период северната граница на Македонија била поместена дури до реката Дунав. Кон крајот на V век Македонија била разделена на две провинции, на Македонија Прима (со главен град Тесалоники - Солун) и Македонија Секонда (со главен град Стоби). Со менувањето на територијалната и административна поделба на Македонија се менувал и етничкиот состав на населението. Така уште во време на походот на македонскиот цар Александар Велики бројот на старото македонско население се намалил, а со паѓањето под римска власт, дошло до населување на италски колонисти. Покрај нив во Македонија во тој период живееле Траки и Илири.



Свети Кирил и Методиј

Таква била административната поделба и етничката положба во Македонија во времето кога во неа започнало да се шири христијанството, главно од непосредните Христови ученици - апостолите, некаде кон средината на I век по Христа. Од делата на апостолите се гледа дека на Балканскиот Полуостров христијанството го пренел и ширел апостол Павле, кој на своите патувања по Азија и Европа наводно двапати престојувал во македонскиот град Солун, каде што основал христијанска општина.

Од неговите две посланија упатени до Солунчаните, што ги содржи Светото писмо, се гледа дека за време на првиот престој во Солун за христијанството придобил множество луѓе, не само во градот, туку и во внатрешноста на Македонија. За време на вториот престој нашол организирани христијански општини низ цела Македонија, кои успешно им одолевале на севозможните гонења од страна на римската власт, обвинувани поради монотеизмот и верата во Христос како богочовек.

Во времето на цар Диоклецијан, во III век, кога Римската империја била зафатена од тешка економска криза, христијанството нашло свои приврзаници и во редовите на римскиот патрицијат, па дури и во царскиот двор.

Следниот римски цар Константин Велики, ја пренесол престолницата на Царството од Рим во неговиот изграден Константинопол (Цариград), што претставувало вовед во поделбата на Римското царство на Источно (Византија) и Западно со центар во Рим. Најважно е тоа што во 312 г. цар Константин го прифатил христијанството од своите учители, тајни христијани, самиот станал убеден христијанин, и го ставил христијанството под своја царска заштита. Факт е дека тој станал прв христијански цар, а христијанството било прогласено за единствена призната вера во Римската империја. Најсилна и историски најзначајна манифестација на христијанизирањето на Римската империја во неговото време било свикувањето на Првиот вселенски собир во Никеја (325 г.), кога биле поставени темелите на догматскиот и канонскиот систем на христијанската црква. Царот, кој го свикал соборот и раководел со расправите, мошне влијаел и врз неговите одлуки. Не е познато дали на Првиот вселенски собор во Никеја имало претставници и на црквата од Македонија. Меѓутоа, на соборот во Серлика, свикан есента 343 година, учествувал и првиот скопски митрополит Паригориј заедно со својот суфраган, епископот на Улпијана (денешен

Липљан) и ја застапувал страната на православието. Учеството на црковни великодостојници од Македонија сведочи и за тоа дека уште во првата половина на IV век во неа имало организирани епископии на чело со митрополити и епископи.

Веќе во V век црквата во Македонија била добро организирана. Имала повеќе митрополии и епископии. Сепак, меѓу нив по чест се одликувале две - Солунската и Скопската митрополија. Од тоа време датираат повеќето христијански базилики ширум Македонија, а меѓу нив и скопската, откопана во нашето време, на западната периферија на Скупи, кај селото Бардовци.

Ако се согледа положбата на црквата во Македонија во првите неколку века, треба да се проследи положбата на целата префактира на Источен Илирик, поточно западниот дел на Балканскиот Полуостров. Во IV век овој дел политички му припаѓал на Рим. Потоа во 395 г. Илирик трајно минал под власта на Цариград. Всушност, тогаш цар Теодосиј го поделил царството на Источно и Западно. Седиште на префектурата станал Солун. Солунската митрополија уживала посебен углед поради својот основач апостол Павле, а солунскиот митрополит станал архиепископ. Во следните години и векови солунските архиепископи, во судирот меѓу Цариград и Рим се определувале за цариградскиот патријарх или за римскиот папа. Исто така и скопскиот митрополит како и другите илирски епископи стапувале во директни односи и со Римскиот папа.

Во почетокот на VI век на византискиот престол настапува Јустинијан I, што претставувало пресвртница за веќе разединетото Римско царство, а неговата цел беше да ја врати старата слава на Империјата. Тој настојувал да ги смири цариградскиот патријарх и римскиот папа околу спорот за границите на нивните диоцези. Бидејќи родум од близината на Скупи (Скопје) тој изградил нов град, наречен Јустинијана Прима, во близината на родното место и го разделил Источен Илирик на две црковни области.

Јужниот дел му го оставил на солунскиот архиепископ, а скопскиот митрополит го подигнал на степен на аптокефален архиепископ. Областа на архиепископијата Јустинијана Прима ја поделил на пет провинции. Во една од нив влегувал и северниот дел на Македонија Втора, со градот Вилазор (Велес). Од делумните податоци за животот на Јустинијана Прима се дознава дека оттогаш нејзините архиепископи биле главно луѓе на Рим.

Јустинијановото царство претставувало последен политички и културен процут на Римското царство. Во времето на цар Маврикиј (582-602) честите упади на Словените и Аварите на Балканскиот Полуостров го уриваат византискиот одбранбен систем.

Словените почнаа трајно да се населуваат на византиската територија и да окупираат византиски земји. Останувајќи тука, Словените за сите времиња станале еден од најважните фактори на византиската историја. При навлегувањето Словените затекле христијанска духовна и материјална култура во процут.

Истата ја подложила на целосно разурнување и ограбување. Затеченото население било принудено да се повлекува пред таквите жестокости било по планинските или крајбрежните области. Така кон крајот на VI век и во првите децении на VII век Балканскиот Полуостров доживеал големи етнички промени, станал словенски. Кон средината на VIII век и Пелопонез бил пословенет и земјата станала варварска. Терминот "варварска" бил применуван за сите освојувачи на териториите на Источното и Западното царство, ако нивната религија не била христијанска.

Словените биле многубожци, тие ги боготвориле пештерите, езерата, огнот, ѕвездите, месечината и сонцето, но не како мртви нешта, туку како суштества со душа. Верувале во демони - зли духови. Всушност, таквата религија влечела свои корени од прасловенската постојбина, односно иранската религија. Таквата религија ја пренеле во новата постојбина, ја чувале повеќе од 200 години, дури и кога почнале да го прифаќаат и христијанството.

Населувањето на Словените во Македонија довело до длабоки етничко - социјални промени. Оние староседелци што останале биле покорени и постепено влегле во симбиоза со Словените. Словените во Македонија уривале и пустошеле сè пред себе, градови, цркви и самата црква како организација. Но во заедничкиот живот доаѓало до меѓусебни бракови и слично, христијанството постепено навлегувало меѓу нив. Долго време македонските Словени упорно се држеле за својата традиционална паганска рели-

гија, а христијанството го изедначувале со Византија, па го сметале за најголем непријател. Но христијанството меѓу македонските Словени навлегувало и преку принуда од страна на византиската власт. Обично племенските кнезови први ја прифаќале новата вера за да ги зачуваат своите права.

Пред почетокот на IX век, за време на владеењето на Василиј I, византиската власт се консолидирала над поголемиот дел на Македонија, што овозможило да дојде до обнова на црковните институции и до изградба на нови цркви. Тоа било пресудно и за забрзан процес на христијанизирањето на македонските Словени од страна на латинските и грчките свештеници. Меѓутоа, поради непознавање на латинскиот и грчкиот јазик на кој тие проповедале, во северните делови на Македонија, околу Охрид и Велес, не дошло до целосна христијанизација. Тоа било време на судирите меѓу двете цркви за превласт над Балканскиот Полуостров. Кога конечно Солун бил присоединет кон Источната црква, латинските духовници биле истерани од Македонија и биле заменети со грчки. Затегнатите политички односи меѓу Источното и Западното Римско царство влијаеле и на односите меѓу Источната и Западната црква.

Литература:

Славко Димевски: *Историја на Македонската православна црква,*

Македонска книга, Скопје 1989 г.

Припремил Марко Паризоски

(Продолжува)



MOLITVA ZA JEDINSTVO KRŠĆANA 2002.

U povodu svjetske molitvene osmine za jedinstvo kršćana, koja se već više godina u mjesecu siječnju obilježava u Republici Hrvatskoj u današnjem obliku i terminu, od 18. do 25. siječnja, održana je molitva i ove godine u najstarijoj Katedrali na svijetu u prvostolnici Sv. Duje u Splitu. Ovogodišnja svjetska molitvena osmina nadahnjuje se psalmskim riječima: "U tebi je izvor životni" (Ps. 36,10), koje nam posvjećuju da sav naš ljudski život izvire u Bogu.

Ekumensko molitveno slavlje predvodio je splitsko-makarski nadbiskup mons. dr. Marin Barišić, uz kojeg je bio i splitski paroh Slavko Zorica u ime Srpske pravoslavne crkve, te predstojnik Vijeća za ekumenizam i dijalog splitsko-makarske nadbiskupije prof. Nedeljko Ančić. Ekumenskoj molitvi aktivno su sudjelovali i predstavnici Makedonske pravoslavne crkve općine "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, predsjednica Ivona Musić - Nedelkowska, tajnica Ksenija Lazareva - Juranović i Olga Trajkovska - Ugrina.

Liturgijski pozdrav, dobrodošlicu u zajednicu i kratko tumačenje bogoslužja u povezanosti s temom Tjedna molitve 2002., održao je nadbiskup Barišić, istaknuvši kako ovogodišnja molitvena osmina nastoji ostvariti ono što je naznačeno u "Eku-

menskoj povelji" koja je 22. travnja 2001. god. potpisana u Strasbourgu - a to je da ćemo raditi na ostvarenju vidljivog jedinstva Crkve Isusa Krista u jednoj vjeri, koje nalazi svoj izraz u uzajamno priznatom krštenju i u euharistijskom zajedništvu, kao i zajedničkom svjedočanstvu i službi.

"Ovaj molitveni program za jedinstvo kršćana je dobar znak za sjedinjenju naših katoličkih, pravoslavnih i protestanskih crkava širom svijeta" - kazao je mons. Barišić.

Evangelje je navijestio paroh Zorica, a potom je nadbiskup Barišić održao Molitvu Gospodnju i pozvao vjernike da pruže jedni drugima ruku u znak mira. Mons. Barišić je zaključivši rekao kako podjeljenost među kršćanskim crkvama je najveća abnormalnost pod kapom nebeskom, te da svejsni svoje krivnje i spremnosti na obraćanje moramo nastojati prevladati podjele koje postoje među nama, da bismo zajednički vjerodostojno navještali poruku evanđelja među narodima.

U ime MPCO "Sveti Naum Ohridski" iz Splita, radost zbog dokaza ljubavi među kršćanima izrazila je predsjednica Ivona Musić - Nedelkowska, te potsjetila kako dolazi iz jedne istinski kršćanske zemlje - matične domovine Makedonije, gdje je prvi put na jedno europsko tlo stupio svetitelj i apostol Pavle.

"Ushićena sam što smo se mi kršćani pravoslavne i katoličke vjere okupili da bi zajedno iskazali radost uzajamnog otvaranja prema zajedničkom spasitelju Isusu Kristu. I to je ono najljepše što nas čini da smo braća i sestre, kazala je Ivona Musić - Nedelkowska, te istaknula kako je i to dokaz da imamo veliko srce i da znamo voljeti čovjeka, pogotovo u ovim teškim vremenima. Ivona Musić - Nedelkowska je prinjela poruku poglavara Makedonske pravoslavne crkve arhiepiskopa ohridskog i makedonskog g.g. Stefana u kojoj je zaželio da svi ljudi koji vjeruju u Boga - Isusa Krista sačuvaju vjeru i mir u srcima svojim.

Ivica Luetić



MAKEDONCI U SPLITU PROSLAVILI BOŽIĆNE I NOVOGODIŠNJE BLAGDANE

U povodu božićnih i novogodišnjih blagdana Makedonska pravoslavna crkvena općina "Sveti Naum Ohridski" u Splitu organizirala je u utorak 8. siječnja 2002. godine za vjernike Makedonske pravoslavne crkve svečanu božićnu liturgiju. Taj veliki kršćanski blagdan obilježen je dan kasnije zbog nedostatka svećenika kada je iz Skoplja doputovao svećenik - izaslanik MPC gospodin Đordija Kotevski.

Svečana Sveta liturgija održana je pred velikim brojem vjernika u katoličkoj crkvi časnih sestara Službenica milosrda Ančela.

Na kraju svečane liturgije pročitana je božićna poruka arhiepiskopa Ohridsko makedonskog g.g. Stefana s tradicionalnim pozdravom istočnih kršćana "Hristos se rodi"!

Rodenje Kristovo vjernicima je čestitao gosp. Đordija Kotevski te pozdravlajući nazočne izaslanike splitsko-makarskog nadbiskupa mons. dr. Marina Barišića, prepozita Prvostolnog kaptola i pastoralnog vikara splitsko makarske nadbiskupije mons. dr. Dragu Šumundžu i predsjednika Vijeća za ekuminaciju mons. prof. Nedeljka Antu Ančića, se zahvalio na božićnoj čestitci nadbiskupa Barišića.

Nakon toga u predsjednica MPCO "Sveti Naum Ohridski" iz Splita Ivona Musić - Nedelkowska se posebno zahvalila Splitskoj nadbiskupiji na pruženoj



Sa božićne svečane liturgije u Splitu

ljubavi i podršci Makedonskoj pravoslavnoj crkvi, te na ustupanju crkve da mogu u njoj obilježiti božićnu liturgiju.

Po završetku svečane božićne liturgije, u prostorijama Makedonske zajednice priređen je koktel uz prigodnu makedonsku glazbu.

Prigodne božićne i novogodišnje čestitke u ime MPCO u Splitu uputila je predsjednica Ivona Musić † Nedelkowska, te u ime MKD "Makedonija" Split predsjednica Vesna Ilijeva.

Ivica Luetić

NADBISKUP BARIŠIĆ POZVAN DA POSJETI MAKEDONIJU

Predsjednica Makedonske pravoslavne crkvene općine "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, Ivona Musić - Nedelkowska, posijetila je u ponedjeljak 28. siječnja Splitsko - makarskog nadbiskupa mons. dr. Marina Barišića, te mu je u ime poglavara MPC arhiepiskopa ohridskog i makedonskog g.g. Stefana uručila službeni poziv da posjeti Makedoniju. Nadbiskup Barišić sa neskrivenim zadovoljstvom je prihvatio poziv, a datum njegovog posjeta makedonskom crkvenom poglavaru bit će naknadno dogovoren.

Ivona Musić - Nedelkowska, se u ime arhiepiskopa g.g. Stefana zahvalila mons. Barišiću na njegovoj nesebičnoj podršci koju od prvog dana svoga biskupovanja iskazuje prema MPCO u Splitu, istaknuvši kako je makedonski poglavar veoma dobro informiran sa svim dobroćinstvima Splitsko - makarske nadbiskupije, kojoj je on na čelu, posebno za odobrenje da mogu svoja bogoslužnja obavljati u katoličkoj crkvi. Istaknula je kako je i u Republici Makedoniji nadbiskupova ljubav dobro poznata, za sve ono što je u proteklim godinama učinio za makedonsku manjinu u Splitu.

Ona je nadbiskupa upoznala i o inicijativi za gradnju makedonskog doma u Splitu, te o dolasku makedonske delegacije na proslavu Sv. Duje, zaštitnika grada Splita, 7. svibnja.

Nadbiskup Barišić, je i ovog puta istaknuo kako MPCO u Splitu, može i nadalje računati na svu crkvenu i drugu pomoć te svom subratu g.g. Stefanu uputio pozdrav iz Splita, njegovoj Crkvi i makedonskom narodu, sa željom da ostanu i dalje prijatelji u jednom Isusu Kristu.

Na kraju susreta Ivona Musić - Nedelkowska je nadbiskupu Barišiću u ime arhiepiskopa g.g. Stefana uručila s posvetom ilustriranu monografiju "Arhiepiskop Ohridsko - makedonski Stefan" u kojoj je prikazana povijest Makedonske pravoslavne crkve kao i ustoličenje arhiepiskopa g.g. Srefana 10. listopada 1999. godine.

Nadbiskup Barišić je uzvratio poklon, darujući knjigu "Obitelj izvor života" s posvetom: "Poštovanoj makedonskoj zajednici "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, da bude izvor kulturnog i vjerskog života među makedoncima".

Ivica Luetić

IN MEMORIAM DR. FRA LEONARD OREČ 1928. — 2002.

VELIKI PRIJATELJ MAKEDONSKOG NARODA

U Zagrebu je na osvit ponedjeljka 21. siječnja 2002. godine, nakon teške bolesti prestalo kucati srce velikog humaniste i osvjedočenog prijatelja makedonskog naroda dr. fra Leonarda (Vinka) Oreča, istaknutog člana Hercegovačke franjevačke provincije. Rođen je 20. siječnja 1928. god. u selu Gradac kod Posušja u Hercegovini. Za svećenika je zaređen 1951. godine, a kako je znao kazati pamet je sticao od Graca preko Širokog Brijega, Varaždina, Kraljeve Sutjeske, Sarajeva, Splita, Ljubljane, sve do Münchena. Po završetku školovanja, a i prije, radio je kao odgojitelj mladih fratara u Splitu, Kraljevoj Sutjesci, Visokom, Sarajevu. Humci kod Ljubuškog, Fuldi u Njemačkoj, kao župnik u Blankenau i Hosenfledu u Njemačkoj te u Medugorju, "najpoznatijoj župi u svijetu".

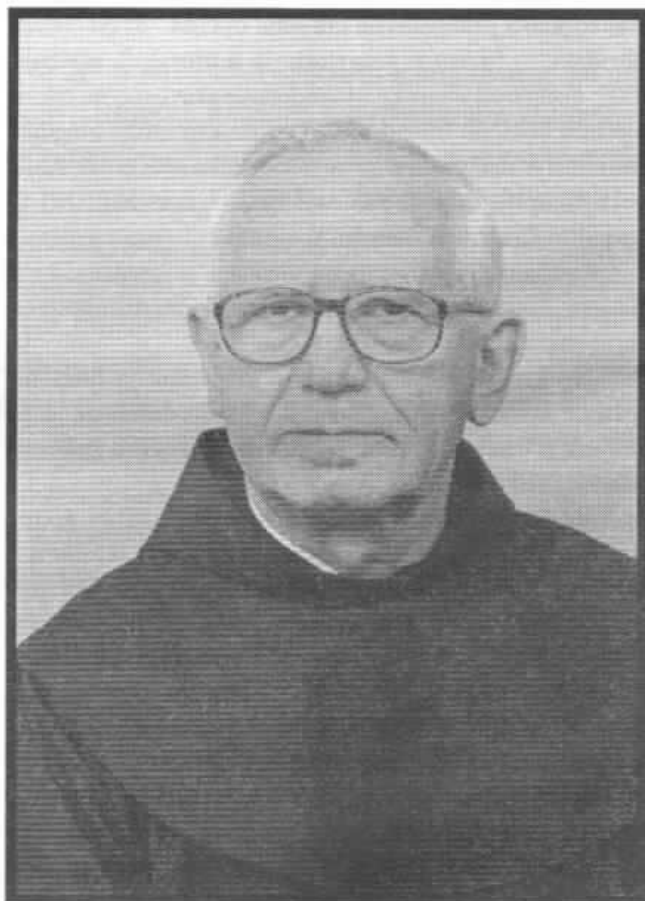
Od 1992. god. pa sve do rujna 2001. godine kada je zbog bolesti morao otići u Zagreb, voditelj je humanitarne udruge "Medugorje - Mir" sa sjedištem u Splitu, koja je preko prijatelja Medugorja posredovala tone humanitarne pomoći ne samo hrvatskom narodu u teškim godinama Domovinskog rata, nego i stradalim na Kosovu, u Albaniji i u Makedoniji.

Kao veliki zaljubljenik u Makedoniju, fra Leonardo je preko Makedonske pravoslavne crkvene općine "Sveti Naum Ohridski" u Splitu pomogao mnogim siromašnim i nezaposlenim Makedoncima u Splitsko - dalmatinskoj županiji, da bi preko nje posredovao iz Italije i za pomoć "Makedonija bratstvo" u Albaniji. Uz to Makedonskoj pravoslavnoj crkvi u Skoplju pomagao je pri osnivanju humanitarne organizacije "Milosrde", kojoj su prijatelji Medugorja iz Italije, Njemačke i Austrije izdašno pomagali.

Preko humanitarne udruge "Medugorje - Mir" iz Hrvatske je "Milosrdu" pri MPC upućeno dvije tisuće kombi vozila punih hrane, odjeća i obuće, lijekova, medicinskih aparata... čija vrijednost se procjenjuje na više od pet milijuna DEM.

Cijeneći fra Leonardovu suradnju, bio je službeno pozvan na ustoličenje novog poglavara MPC arhiepiskopa Ohridskog i Makedonskog g.g. Stefana u listopadu 1999. godine. Tijekom svog humanitarnog djelovanja 1996 i 1997. godine susreo se u Skoplju i sa tadašnjim predsjednikom Republike Makedonije Kirov Gligorovim.

Tijekom posjeta Republici Makedoniji fra Leonardo je bio primljen i od strane ministra zdravstva dr. Petra Ilievskog, koji mu je zahvalio na neprocjenjivoj pomoći. Bio je primljen i vodio razgovore sa poglavarom MPC arhiepiskopom g.g. Mihailom, mitropolitom gos.



Fra Leonard Oreč

Kirilom i drugim najvišim crkvenim i državnim velikodostojnicima.

Fra Leonard Oreč pokopan je 23. siječnja 2002. godine u svome rodnom mjestu Posušju. Obred pokapa započeo je sv. misom u župnoj crkvi koju je, uz koncelebraciju više od 120 svećenika, predvodio provincijal Hercegovačke franjevačke provincije fra Slavko Soldo. Poslijednjem ispračaju fra Leonarda nazočilo je, uz veliki broj redovnica i mnoštvo vjernika pristiglih iz svih krajeva Bosne i Hercegovine i Hrvatske, kao prijatelji iz Medugorja iz inozemstva.

Medu nazočnim bila je i delegacija MPCO "Sveti Naum Ohridski" iz Splita, koji su sačinjavali: Ivona Musić - Nedelkowska, Ksenija Lazareva - Juranović i Pero Grujevski.

Od fra Leonarda se oprostila, predsjednica MPC "Sveti Naum Ohridski" u Splitu, koja je vjerno oslikala širinu duha ovog velikog čovjeka, koja se tijekom posljednjeg ispračaja mogla snažno osjetiti u nazočnosti različitih staleža, narodnosti i vjeroispovjesti.

Ivica Luetić

ОД ПРАВОПИСОТ НА МАКЕДОНСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК

ПИШУВАЊЕ НА ГЛАСОВИТЕ

А З Б У К А

Нашата азбука има 31 буква, колку што има гласови македонскиот литературен јазик:

а А, б Б, в В, г Г, д Д, ђ Ѓ, е Е, д Ж, з З, с С, и И, ј Ј, к К, л Л, љ Љ, м М, н Н, њ Њ, њ
о О, п П, р Р, с С, т Т, ќ Ќ, у У, ф Ф, х Х, ц Ц, ч Ч, џ Џ, ш Ш.

*а А, б Б, в В, г Г, д Д, ђ Ѓ, е Е, ' Ж, з З, с С, и И, ј Ј,
ј Ј, к К, л Л, љ Љ, м М, н Н, њ Њ, о О, п П, р Р, с С,
т Т, ќ Ќ, у У, ф Ф, х Х, ц Ц, ч Ч, џ Џ, ш Ш.*

СОГЛАСКАТА "ј"

а) се пишува:

-во вокалната група **иа**

На пример: *Зија, Македонија, Марија, историја, материјал, тија, пијатка, вријам.*

-во вокалната група **ио**

(ако станува збор за вокатив од именките на **ија**

На пример: *Зијо, Македонијо, Маријо, Свасијо*

-во вокалните групи **аа** и **еа** (ако станува збор за именски форми).

На пример: *Трајан, бајат, лајат, пејат*

-во интервалот кај глаголите од **и** и **е** групата со општ дел на вокал како што се: *брои, стои, исе, сее.*

На пример: *број, бројте, стој, стојте, пеј, пејте, сеј, сејте.*

во трето лице множина аорист или имперф каде се јавуваат три вокала еден до друг.

На пример: *пееја, броеја, живејеја, сееја, стоеја*

-кај некои глаголи од **а** групата

На пример: *бајам, земајам, потраја, залаја, се покаја, потрајам, залајам, се покајам.*

-во то 1. На збор пред **е** кај туѓи зборови и имиња.

На пример: *Јероним, Јесерсон, језуита.*

-кај туѓи зборови каде се јавуваат 3 вокала и ако последниот е **е**.

На пример: *доајен, фоаје.*

д) не се пишува:

-во вокалните групи во кои вториот вокал е **и** или **е**: **аи**, **ои**, **уи**, **еи**, **ии**, **ае**, **ое**, **уе**, **ее**, **уе**.

На пример: *случаи, краишта, мои, твои, бунца, тироеи, зими; Сараево, Чапаев, кое, свое, шаруе, тус, исе, врне, Риска, Осиек.*

-во вокалната група **ио** (ако не е вокатив) и **иу**:

На пример: *виор, патарихио, национален, вулица, Хелвесије, критериуми.*

-во наставките - **ИСКИ** и **ИСТВО**.

На пример: *историски, околски, убиставо.*

-во вокалните групи **еа** и **иа** (ако станува збор за заменски или глаголски форми).

На пример: *неа, оваа, таа, пеам, сеам, траам, баам, лаам.*

-во почетокот на зборот пред **е**.

На пример: *есен, еж, езеро, еден, Елена.*

ПИШУВАЊЕ НА ГОЛЕМИ И МАЛИ БУКВИ

а) големи букви

-лични имиња, презимиња, псевдоними, прекори.

На пример: *Милан, Ана, Прличев, Јаневски, Петаре Свекароти, Стојан Војводаџа, Сирма Војвода, Анџаџа, Мелито, Стариоти.*

-фамилијарни имиња.

На пример: *Петаровци, Тулевци, Шикиковци.*

-имиња на религиозни и митолошки суштества.

На пример: *Буда, Зевс, Венера, Перун.*

-посвојни придавки изведени од лични имиња и презимиња.

На пример: *Миланов, Марков, Лешинов, Милкин.*

-жители на континенти, држави, области, припадници на народи, етнички групи, племиња.

На пример: *Европеец, Далматинец, Загорец, Евреин, Црнец, Влав, Мијак, Хуни, Селитини.*

-имиња на континенти, земји, држави, градови, села, составени од два или повеќе збора.

На пример: *Северна Америка, Трива Паланка, Славонски Брод.*

-сложени географски имиња чиј втор дел е географски поим.

На пример: *Охридско езеро, Хрватско Триморје, Убар Планина, Ново Село.*

-имиња на улици, булевари, кејови, плоштади, паркови.

На пример: *улица Шинденска, булевар Анте Старчевиќ, плоштад Слобода, Савски мост.*

-имиња на административни единици, што се обично сложени називи.

На пример: *Скопска околија, Загарска жупанија, Прилепска општина, Пеќска патријаршија.*

-називи на установи, организации, партии, конгреси, спортски манифестации (почетната буква е голема).

На пример: *Стојанска банка, Загрејска банка, Просветно-културен собор, Македонски народен театар, Електро-механички сервис, фудбалски клуб "Хајдук", Струшки вечери на поезијата.*

-имиња на празници:

На пример: *Божик (и Божик), Шинден, Бајрам, Велиден.*

-зборот **СВЕТИ** во имињата на празниците, манастирите, црквите.

На пример: *Свети Илија, Свети Никола,*

Свети Спас, Свети Наум, Света Елена.
-називи на списанија, весници.

На пример: *Разглед, Современост, Културен живот, Стопански весник.*

-називи на ордени, медали, награди.

На пример: *Орден на слободата, Медал за храброст, Нобелова награда, Октоавриска награда.*

б) мали букви

-лично име со значење на општа именка.

На пример: *о.и(мера), кулон (мера), ренџен (апарати), форд (автомобил).*

-атрибут кон личното име или презиме и служи како општа определба, а не претставува дел од личното име или презиме.

На пример: *горбаци Петре, мајстор Милан, поп Цветан, господин Смиа.*

-именките: *бо, алах, господ, ангел, ѓавол* и сл.

-изведени придавки од лични имиња.

На пример: *ахилова пета, сирифов шаруд, адамово јаболко, базедова болест.*

-именки што означуваат жител на град, село, населба.

На пример: *скопјанец, битолчанин, новоселец, горнолаалец, загребјанец, задраник.*

-припадник на раса.

На пример: *белец, црнец, црвенокожец.*

-географски имиња со значење на општа именка.

На пример: *прилеп (така пишувани), шампан (вино), шампанка (пленина).*

-имињата на дните, месеците, годишните времиња.

На пример: *петок, сабота, јануари, март, лето, пролет.*

-имиња на верски, социјални политички движења (освен кога се мисли на определено движење на еден народ).

На пример: *богомилство, хуманизам, илустризам, преродба (ни: преродба на макед. народ).*

-припадник на вакви движења.

На пример: *преродбеник, хуманиста, реалиста, христијанин.*

-назив на временски периоди, епохи.

На пример: *палеолит, бронзена ера, стариот век, средниот век, камената епоха.*

Доц. д-р сц. Августина Гулевска - Хајдиќ



ЗАКОН ЗА ДЕНАЦИОНАЛИЗАЦИЈА

Оваа материја се регулира со Законот за денационализација, (Слудбен весник 43/00 - прочистен текст) и подзаконските акти објавени во (Слудбен весник 43/00).

Оваа Објава ги дава минимум информациите за учесниците во постапката за денационализација, и го означува почетокот на денационализацијата.

1. Што е предмет на денационализација

Се враќа имот односно се дава надомест за имот на физички лица и на верски храмови, манастири и вакави одземени во корист на државата по 2 август 1944 година.

2. Врз основа на кои прописи и основи бил одземен имотот што е предмет на денационализација

Прописи со кои е вршено општо одземање и ограничување на сопственоста (аграрна реформа и колонизација, национализација на приватните стопански претпријатија, национализација на големите сточни поседи, национализација на градежно земјиште, стамбени згради и деловни згради и деловни простории и др.).

Прописи за одземање на имот заради остварување на општокорисни цели (експропријација, арондација, комасација).

Имотот одземен без правна основа.

Имотот одземен со конфискација изречена за казниви дела до влегувањето во сила на Кривичниот законик ("Службен лист на ФНРЈ", бр. 13/51), освен за дела на воени злосторства кога воените злосторници се верификувани од Меѓународната Комисија на Обединетите Нации.

Прописи со кои државата го презела како голем имотот кој што сопствениците морале да го напуштат во текот на окупацијата и имотот кој им е одземен од страна на окупаторот и неговите помагачи (еврејски имот и други).

Имотот одземен со изјава на волја дадена под закана и присилба пред донесувањето на законите за големите национализации (пред/прописите за аграрна реформа и колонизација, за приватни стопански претпријатија и за национализацијата на наемните згради и градежно земјиште.

3. Кој имот не е предмет на денационализација

Одземен според Законот за ревизија на доделување земја на колонистите и аграрните

интересенти во Народна Република Македонија и во Автономната Косовско-Метохиска област;

Одземен по основ на губење државјанство по сила на закон или врз основа на правосилна пресуда;

За кој е склучена меѓудржавна спогодба (договор) за обесштетување за одземен имот;

Предмети и објекти од особено културно и историско значење и природни реткости определени со закон;

За кој е платен односно даден надомест но ако одземенот имот за кој е примен надомест се уште постои, имотот може да се врати при што барателот е должен да го врати надоместот, во износ, на начин и постапка утврдени со пропис на Владата на Република Македонија.

4. Кој имот не се враќа а се дава надомест

а) Имот за кој постои јавен интерес

- добра во општа употреба (јавни плоштади, улици, сообраќајници, паркови, јавно-сообраќајни површини и други објекти на комуналната инфраструктура);

- кој се користи и е во функција за потребите на одбраната и безбедноста на Република Македонија;

- неизградено градежно земјиште предвидено со актите за планирање на просторот за изградба на објекти од јавен интерес;

- имот кој по одземањето се користи за вршење на дејности од јавен интерес утврден со закон.

б) Друг имот кој не се враќа а се дава надомест

- имот на кој во денот на влегувањето во сила на овој закон (8.05.1998 година), право на сопственост стекнало друго физичко или правно лице со правно дело или одлука на надлежен орган; и

- национализиран сточен фонд (стада овци, кози, крупен добиток и друг сточен фонд).

5. Претходни прашања во постапката на денационализација

Кога барателите се наследници на поранешниот сопственик пред или по поднесување на барањето за денационализација, поднесуваат барање за прогласување на наследници на правото за денационализација на имотот кој им бил одземен од страна на државата.

Барање за прогласување на наследниците се поднесува до надлежниот суд кој по него решава во вонпроцесна постапка во рок од 2 месеца а и по овој рок кога повикувањето на наследниците се врши со оглас и кога наследничките изјави треба да се дадат пред друг суд или во странство.

Кон барањето за прогласување на наследници на правото за денационализација се продолжува.

- актот за одземање на имотот од поранешниот сопственик, и
- извод од матичната книга на умрените за поранешниот сопственик.

Кога се бара денационализација, на имот одземен со конфискација, потребно е барателот на денационализацијата да побара преиначување и укинување на одлуката со која е изречена казна конфискација на имот. Барањето се поднесува до надлежниот суд според живеалиштето на осудениот во време на осудата. Судот е должен да донесе одлука во рок од 3 месеци по поднесување на барањето.

Правосилните судски одлуки за прогласување на наследниците на правото на денационализација и за преиначување и укинување на одлуката со која е изречена конфискација на имот, се основа за поведување и продолжување на управните постапки за денационализација.

6. Постапка за денационализација

Постапката за денационализација се проведува на предлог од барателот (поранешен сопственик или лицата кои се негови наследници).

Барателот во постапката за денационализација е лице кое на денот на влегување во сила на Законот за денационализација е државјанин на Република Македонија.

Барателот во постапката за денационализација е и верски храм, манастир и вакав во Република Македонија.

Барање за денационализација се поднесува на образец пропишан од министерот за финансии, кој се подига во Министерството за финансии - подрачните единици за имотно-правни работи.

Барање се поднесува до Министерството за финансии - подрачните единици за имотно-правни работи кои се препраќаат до органот за денационализација.

Кон барањето за денационализација се поднесува:

- Актот за одземање на имотот;
- Доказ на барателот за државјанство на Република Македонија;
- Доказ за сопственост на имотот ако од актот за одземање не може да се идентификува одземениот имот односно неговиот сопственик.

Барањето за денационализација може да се поднесе во рок од 5 години од денот на влегувањето во сила на Законот за денационализација односно до 8 мај 2003 година.

По истекот на овој рок а до 8 мај 2005 година барање за враќање на имот може да се поднесе само доколку во меѓувреме не настапиле правни и фактички промени.

По истекот на овој рок веќе не може во управна постапка да се бара денационализација на имот, туку може со тужба во парничка постапка да се бара давање на надомест а враќање само ако нема правни и фактички пречки.

Со едно барање се поведува постапка за денационализација за имот што бил одземен со еден акт.

Доколку одделни имоти биле одземени со повеќе различни акти потребно е да се поднесат соодветен број на барања според актите.

Кога одделени недвижни имоти биле одземени со еден акт се поднесува едно барање, а надлежноста на органот за денационализација се определува според подрачјето на кое се наоѓа или се наоѓала недвижноста која во актот за одземање била прво назначена. Кога со еден акт биле одземени недвижни и подвижни имоти, барањето се поднесува до органот за денационализација надлежно за недвижноста која била прва означена во актот за одземање.

Кога актот за одземање е објавен во "Службен весник", барателот го поднесува во обичен препис односно фотокопие.

Едно барање за денационализација се поднесува во два примерока (обрасци).

Кон првиот примерок од барањето за денационализација докажете се приложуваат во оригинал или во службено заверен препис, а ако барање за денационализација поднесуваат наследници се приложува и правосилно решение за прогласување на наследници во оригинален или во службено заверен препис.

Кога актот за одземање бил објавен во "Службен весник", тој акт се приложува кон барањето за денационализација во обичен препис или во фотокопие.

Кон вториот примерок од барањето за денационализација докажете се приложуваат во обичен препис или фотокопие.

Според наведеното се постапува и кога се поднесува барање за денационализација на имот одземен во корист на државата без правна основа и на имот отстапен на државата со изјава на волја дадена под закана и присилба.

Кога барањето за денационализација е поднесено за имот одземен без правна основа, како и кога одземањето на имотот е извршено врз основа на пропис, а при тоа на поранешниот сопственик не бил доставен акт за одземање, или барателот нема акт за одземање, како доказ за идентификација на одземениот имот, покрај доказот за сопствениот може да се приложи секој доказ од кој на непосреден и посреден начин се утврдува дека имотот бил одземен, особено доказот дека имотот го има државата, единица на локална самоуправа, јавна установа, јавно претпријатие и друга јавна институција (исправа издадена од Републичката геодетска управа и сл.).

Кога барањето за денационализација на ист национализиран имот поднесат повеќе баратели, тие заеднички можат да определат кој од нив во свое и во нивно име ќе контактира со органот за денационализација.

Кога барателите повеле постапка до судот за прогласување на наследници, на нивно барање органот за денационализација ќе го предаде имотот на чување на доверливо лице кој може да биде еден од барателите или друго лице кое ќе го определат мнозинството од барателите.

По барањето за денационализација одлучува министерот за финансии кој може да формира комисија за денационализација (органи за денационализација).

Во постапката за денационализација може да се склучи спогодба - порамнување за враќање

на имот односно давање на надомест за целиот или дел од имотот.

Порамнувањето го склучуваат поранешниот сопственик односно неговиот наследник и јавниот правобранител, пред органот за денационализација.

Решението за денационализација го донесува органот за денационализација.

Против решението за денационализација може да се изјави жалба до Комисијата на Владата на Република Македонија за решавање на управни работи во втор степен од областа на денационализацијата. Против второстепеното решение може да се поведе управен спор пред Врховниот суд на Република Македонија.

7. Враќање во сопственост

Недживност се враќа во сопственост во целост или дел во состојба во која што се наоѓа на денот на влегувањето во сила на Законот за денационализација. За недвижност чија вредност по одземањето е зголемена, на барателот му се понудува по следниов приоритет:

1) враќање во сопственост на недвижноста доколку барателот ја плати разликата за зголемената вредност на недвижноста;

2) воспоставување сопственички дел до висината на првобитната вредност на недвижноста; и

3) давање надомест.

Разликата во вредноста на недвижноста барателот е должен да ја плати во рок од една година од правосилноста на решението за денационализација.

Недвижноста чија вредност по одземањето е намалена, се враќа во сопственост со давање надомест за разлика за намалената вредност на недвижноста. Разликата на намалената вредност должна е да ја надомести државата.

Кога се враќа во сопственост недвижност издадена во закуп во поглед на престанокот на закупот и закупнината се применуваат прописите на облигационото право што се однесуваат на оттуѓување на закупен предмет.

Земјиштето кое е земјоделско земјиште, шуми, шумско земјиште, пасишта и утрини се враќа во сопственост.

Кога не е реализирана целта заради која било одземено земјоделско земјиште, како и кога била реализирана целта заради која било

одземено земјоделско земјиште, кое при поднесување на барањето за денационализација е градежно неизградено земјиште барателот може да бара:

1) враќање на земјиштето во сопственост ако ја плати разликата помеѓу надоместот што му следува за одземеното земјиште и вредноста на градежното земјиште;

2) да му се даде ново земјоделско земјиште од ист вид, површина и бонитет како одземеното; и

3) да му се даде надомест.

Градежното земјиште се враќа во сопственост:

1) на лице кое на денот на одземањето на сопственоста врз градежното земјиште било сопственик на градба изградена на тоа земјиште, а му е признаено право на користење врз тоа градежно земјиште.

Стамбените згради и станови се враќаат во сопственост.

Предавањето во владение на овој имот, на лицето на кое му се враќа во сопственост ќе се изврши по истекот на концесискиот рок.

Лицето на кое му се враќа во сопственост имотот кој е веќе даден под концесија, има право на надомест до предавањето на имотот во негово владение во износ утврден со концесискиот акт односно договор за концесија.

Деловни згради и деловни простории се враќаат во сопственост.

Движен предмет се враќа во сопственост ако постои и може да се идентифицира.

За одземен имот кој се наоѓал во претпријатие трансформирано според прописите за трансформација на претпријатијата со општествен капитал, Агенцијата на Република Македонија за приватизација врз основа на правосилно решение за денационализација во рок од 30 дена од презентирањето, му ги предава на барателот во сопственост акциите, уделите и недвижноста во висина на резервираните дел кои со договор се пренесени на Агенцијата како и закупнината и другите погодности, намалени за трошоци, односно акциите, уделите и дивидендите што произлегуваат од нив.

8. Надомест

Надомест се дава за имот кој постои но не се враќа, или за имот кој престанал да постои.

Надоместот се определува според состојбата на имотот во моментот на одземањето.

Како надомест се дава:

- друг имот од ист вид во сопственост на државата;

- акции и удели во сопственост на државата;

- во вид на обврзници.

Во случаите кога за одземена недвижност која денес не постои, во надомест е дадена друга недвижност тогаш како надомест се смета дадената недвижност.

Отплатата на обврзниците се врши во денари со среден курс на Народната банка на Република Македонија на денот на плаќањето.

Отплатата на обврзниците ќе се врши почнувајќи од 2003 година.

9. Носители на станарско право

На носителите на станарско право на кои им престанува тоа право (поради враќање на стамбените згради и станови на поранешните сопственици) државата им доделува друг стан на користење, односно им го продава според условите утврдени со Законот за продажба на општествени станови ("Службен весник на РМ", бр. 36/90 и 62/92).

До доделувањето на друг стан на користење односно до неговата продажба, носителите на станарско право продолжуваат да ги користат становите во кои живеат најмногу една година сметано од моментот кога согласно одредбите на овој закон поранешниот сопственик или неговиот наследник се стекнал со правото да му биде вратен станот.

10. Недозволените располагања со национализиран имот

Со денот на влегување во сила на овој закон не е дозволено располагање со имотот што е предмет на денационализација, како и искористување на таков имот со кое се создаваат обврски за барателот, а правните дела и едноставните изјави на волја што се во спротивност со наведеното се ништовни.

Информација добиена од Амбасадата на Република Македонија од Загреб

УСТАВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Граѓаните на Република Македонија, Македонскиот народ, како и граѓаните кои живеат во нејзините граници кои се дел од албанскиот народ, турскиот народ, влашкиот народ, српскиот народ, ромскиот народ, бошњачкиот народ и другите, преземајќи ја одговорноста за сегашноста и иднината на нивната татковина, свесни и благодарни на своите предци за жртвите и посветеноста во нивните заложби и борба за создавање самостојна и суверена држава Македонија и одговорни пред идните генерации за зачувување и развој на сè што е вредно од богатото културно наследство и соживот во Македонија, еднакви во своите права и обврски кон заедничкото добро - Република Македонија - во согласност со традицијата на Крушевската Република и одлуките на АСНОМ и на Референдумот од 8 септември 1991 година, одлучија да ја конституираат Република Македонија како самостојна, суверена држава, со намера да се воспостави и зацврсти владеењето на правото, да се гарантираат човековите права и граѓанските слободи, да се обезбеди мир и соживот, социјална правда, економска благосостојба и напредок на личниот и заедничкиот живот, преку своите претставници во Собранието на Република Македонија, избрани на слободни и демократски избори, го донесуваат овој УСТАВ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА.

Член 7

На целата територија во Република Македонија и во нејзините меѓународни односи службен јазик е македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.

Друг јазик што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните, исто така, е службен јазик и неговото писмо, како што е определено со овој член.

Личните документи на граѓаните кои зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се издаваат на македонски јазик и неговото писмо, како и на тој јазик и неговото писмо во согласност со закон.

Кој било граѓанин кој живее во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, во комуникацијата со подрачните единици на министерствата, може да употреби кој било од службените јазици и неговото писмо. Подрачните единици надлежни за тие единици на локалната самоуправа одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик и писмо што го употребува граѓанинот. Секој граѓанин во комуникација со министерствата може да употребува еден од службените јазици и неговото писмо, а министерствата одговараат на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на службениот јазик писмото што го употребува граѓанинот.

Во органите на државната власт во Република Македонија службен јазик различен од македонскиот јазик, може да се користи во согласност со закон.

Во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што го користат најмалку 20% од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот и неговото кирилско писмо. За употребата на јазиците и писмата на кои зборуваат помалку од 20% од граѓаните во единиците на локалната самоуправа, одлучуваат органите на единиците на локалната самоуправа.

Член 48

Припадниците на заедниците имаат право слободно да го изразуваат, негуваат и развиваат својот идентитет и особеностите на своите заедници и да ги употребуваат симболите на својата заедница.

Републиката им ја гарантира заштитата на етничкиот, културниот, јазичниот и верскиот идентитет на сите заедници.

Припадниците на заедниците имаат право да основаат културни, уметнички, образовни институции, како и научни и други здруженија заради изразување, негување и развивање на својот идентитет.

Припадниците на заедниците имаат право на настава на својот јазик во основното и средното образование на начин утврден со закон. Во училиштата во кои образованието се одвива на друг јазик се изучува и македонскиот јазик.

Ги цитиравме само членовите 7 и 48 оти сметаме дека се интересни за Македонците во Република Хрватска.

Уставот на Република Македонија (пречистен текст со Амандмани од IV – XVIII)

Издавач:
Агенција за иселеништво
на Република Македонија

СУПЕР ГЛУВЧЕ

Музика: Кире Костов

Текст: Миодраг Врчаковиќ

tege solo: $\frac{3}{8}$

1. Во фри- жи- дер штом ќе ста- виш
2. Со ка- ме- ра та- то ре- ши

ја- бол- че ил кру- вче, ќе ис- че- знат ги лап- ну- ва
да го сни- ми "брат- ко", му по- ста- ви ко ма- мец

ед- но су- пер глу- вче. Сар- ма,
ед- на те- гла слат- ко. Дур да

зел- ка. ком- пир ман- ца не са- ка да пин- не.
ка- жеш "О- кус- по- кус" јас- но се ' ни ' ста- на.

а по тор- ти у- ми- ра, вед- наш ќе им рип- не.
су- пер глу- вче би- ла, мој- та се- стра а- на.

Су- пер, су- пер глу- вче

низ куј- на се мот- ка, та- то ве- ли: фа- ти го-

ќе ти да- дам стот- ка. Су- пер, су- пер глу- вче

(ПОЗАЈМЕНО ОД РАЗВИГОР)

СПЕЦИЈАЛИТЕТИ ОД ДОМАШНОТО ОГНИШТЕ



ВЕЛИГДЕНСКА ПЛЕТЕНИЦА

Потребно: 4 жолчки, 1 шолја шеќер, 1/2 млеко, 150 гр. путер, 42 гр. свеж квасец (претходно надојден), 1 кг. брашно, кора и сок од лимон, 150 гр. ореви и суво гројзе (прочистено и потопено во рум).

Приготвување: брашното се смлачува во рерна, на температура од 50-70 степени, па се замесува тесто со додавање на останатите продукти. Оревите и сувото гројзе се ставаат на крај. Тестото се остава да кисне во подлабок сад, при што е препорачливо повторно да се врати во рерната. Од надојденото тесто (без дополнително мешање) се прават плетеници, кои се премачкуваат со јајце, изматено со малку зејтин. Плетениците се посипуваат со покрупен шеќер, се редат во подлабок плех и повторно се оставаат извесно време да постојат. Се печат во незагреана рерна, прво на 150 степени, а потоа на температура од 170 до 200 степени.

МАКЕДОНСКА ТОРТА

Потребен материјал за тестото:

10 јајца, 10 лажици шеќер, 7 лажици мелени ореви и четири лажици брашно.

Постапка: Јајцата се матат со шеќерот и откако ќе се изматат се додава брашното и оревите. Се пече во правоаголен плех претходно намачкан со масло и посипан со брашно.

Потребен материјал за филот:

250 гр. мелени ореви, 120 гр. мелени бисквити, 1 водена чаша сок од портокал, 5 цели јајца, 10 лажици шеќер, 100 гр. чоколада и 250 гр. маргарин или путер.

Се матат јајцата и шеќерот се додека не се добие крем маса, а потоа се додаваат другите продукти. Путерот се изматува и се додава на претходно подготвен фил. Сè добро се соединува и се филива тортата.

Тортата се украсува по желба.

Напомена: Испеченото тесто се поделува на три дела во правоаголна форма.

ДРАГИ ЧИТАТЕЛИ!

Ве молиме за соработка со ваши мислења, ставови и погледи.

Вашиите написи, коментари, огласи, реклами, соопштенија и друго треба да пристигнат на Редакцијата за да бидат објавени во наредниот број.

ЗАБЕЛЕШКА: коментарите објавени на страниците на ова списание со потписи на авторите се мислења на истите и не секогаш тие го одразуваат мислењето на Редакцијата. Редакцијата е одговорна само за текстовите без потпис. Материјалите испратени на адреса на ова списание стануваат негова сопственост, освен ако за тоа претходно е постигната поинаква согласност.



GLASILO ZAJEDNICE MAKEDONACA U REPUBLICI HRVATSKOJ SPISANIE NA ZAEJDNICATA NA MAKEDONCITE VO REPUBLIKA HRVATSKA

Главен уредник:

БЛАГОЈА ЈОВАНОВСКИ

Редакција:

Марко Паризоски (Загреб),

Владо Настески (Риека),

Ивица Луетиќ (Сплит),

Слободан Кузевски (Осиек),

Ратко Димовски (Пула),

Августина Гулевска - Хајдиќ (Задар).

Компјутерска обработка: Љупчо Таневски

Ova glasilo tiska se uz materijalnu potporu

Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske.

Nakladnik: Zajednica udruga Makedonaca u Republici Hrvatskoj, Zagreb, Masarykova 16/1, tel./fax: 01/4872-655

За издавачот: ИЛИЈА ХРИСТОДУЛОВ

Tisak: Gradska tiskara Osijek d.d.

Temeljom odredaba čl. 58 stav 3 Zakona o javnom informiranju RH (N.N. br. 22/1992. g.) novine su prijavljene i registrirane pod br. 421 u Ministarstvu kulture i prosvjete - Sektor informiranja - 14. 07. 1993. g.

Prema mišljenju Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske broj 532-03-1/7-94-01 od 10. svibnja 1994. g. ova tiskovina oslobođena je plaćanja poreza na promet.

1700. GODINA SPLITA

Teško je naći povijesno slojevitijeg grada od Splita. Split je monumentalna palača sa srednjovekovnim, renesansnim i baroknim inkrustacijama. Malo je gradova na hrvatskoj obali Jadrana koji se s toliko prava mogu okтити pridjevkom "kolijevke kulture" kao Split.

Sa svojih 300.000 stanovnika on je drugi grad po veličini u Hrvatskoj. On je privredni i kulturni centar Dalmacije. Putnička luka na južnoj strani poluotoka Marjana, trgovačka luka na sjevernoj strani toga poluotoka, željeznički i autobusni kolodvor u putničkoj luci i međunarodna zračna luka u Kaštelanskom zaljevu predstavljaju infrastrukturu tranzitnog i trgovačkog centra ovog djela Hrvatske. U pripremi su razvojni planovi pretvaranja ukupnog područja putničke luke u moderan kompleks za posjetitelje iz čitavog svijeta, s jednim velikim kongresnim centrom, nizom hotela raznih i internacionalnih hotelskih lanaca, raznih agencija, zabavnog i uslužnog sadržaja.

Tako će Split postati odredište mnogih brodova iz čitavog svijeta, kojih su na krstarenju odnosno kružnim putovanjima. Split je vrlo star grad. Njegovo osnivanje veže za gradnju svjetski poznate palače rimskog carstva Dioklecijana (295. do 305. godine). Dioklecijanova palača smatra se ključnim spomenikom za proučavanje antičkih carskih palača uopće. Palača ima pravokutan oblik (cca 215 x 180 m). Mnogi izvanredni spomenici

i građevine iz rimskog i starohrvatskog vremena nalaze se jedan do drugoga. U razdoblju od 1995. - 2005. god. Split će zabilježiti 1700 godina svog postojanja s mnogim graditeljskim pothvatima, manifestacijama i proslavama.

Split je sveučilišni grad i grad športa sa značajnim sportskim objektima u kojima su se održali mnogi međunarodni sportski susreti.



Prvenstvo Europe u atletici, prvenstvo Europe u plivanju, Mediteranske igre, ATP-turnir, Davis Cup i dr. Mnogi sportaši i športska društva postigli su vrhunske uspjehe, (Tenis: Ivanišević; NBA-liga: Kukoč, Rada, Tabak...; nogometni klub "Hajduk", mnoge olimpijske medalje veslačkog kluba "Gusar"; vaterpolo i plivanje POŠK, Jadran i dr.).

U Splitu djeluju razne znanstvene institucije, poznato kazalište i značajni muzeji. Ljeti se održavaju kulturni festival "Splitsko ljeto" i Hrvatske melodije Jadrana te Split fest izb. melodija, većim dijelom na otvorenom u gradskoj jezgri. Tu je i najstarija katedrala na svijetu - Sv. Dujme te blagdan Sv. Dujma zaštitnika grada, koji se slavi svake godine 7. svibnja. Za "fjeru" Sv. Dujme - u Splitu se zove "Sudamja", gdje se vodi i raskošni crkveni obredi i procesije, natjecanja, predstave, igranje tombole... Tu su i brojni spomenici: Marko Marulić, Gregur Ninski...

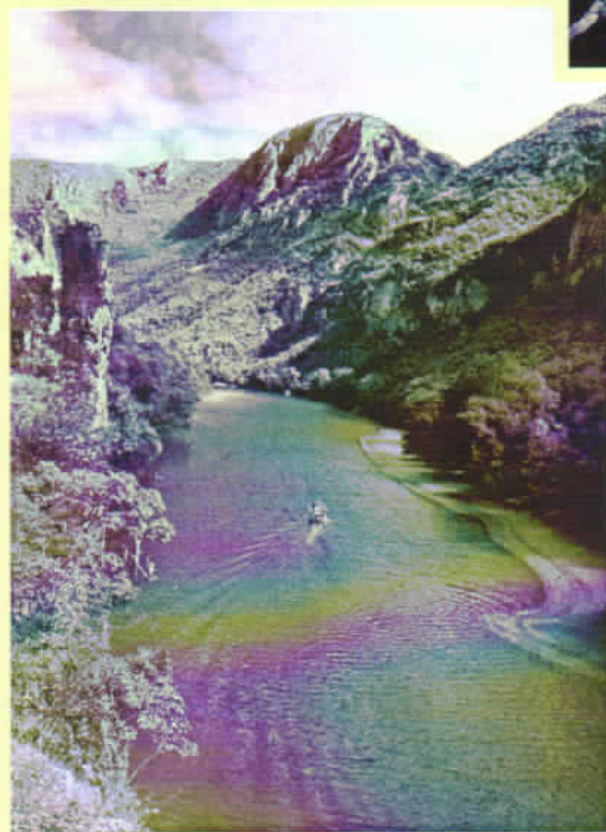
Gospodarstvo Splita i okolice počiva na industriji cementa, preradi plastičnih masa, preradivačkoj industriji i građevinarstvu.

Najveći pogon je veliko i svjetski poznato brodogradilište u kojem se grade i najmoderniji brodovi za razne namjene. Brodogradnja i proizvodnja cementa imaju vrlo dugu tradiciju u ovom kraju.

Govoriti o Splitu, a ne spomenuti lijepe djevojke i modnim kreacijama bila bi nepravda. Malo se gdje u Hrvatskoj toliko pažnje posvećuje odjevanju kao u Splitu. Obvezatna Riva nedjeljom ili za sunčanih zimskih podneva gotovo da nalikuje modnoj pisti. Sve je više mladih stalista, manekenskih udruženja, kreatora i tekstilnih dizajnera koji nastoje utemeljiti lokalnu kreatorску školu, a Split neopozivo utisnuti kao glavnu točku na hrvatskom modnom zemljovidu.

Jednom riječju: "Nima Splita do Splita". Dodite u Split i uvjerite se u to. Split vas raširenih ruku čeka.

Ivica Luetić



М
А



К
Е
Д
О
Н
И
Ј
А